

BONA PAU

PREMS
CORONA

Nº. 552 - Any XLVII - MONTUÏRI - FEBRER - 1999

Petits i grans oferiren gloses a Sant Antoni

La primera sortida, a Sa Serra des Fonoll, per tal de conèixer tot el terme de Montuïri organitzada per la Comissió del 7è Centenari i S'Esbart des Pla

Agricultura: Subvencions

La Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria informa en un comunicat que des de l'1 de gener passat fins a final de febrer roman obert el termini de sol·licituds dels ajuts als productes de cultius herbacis i de les subvencions que també atorga la Unió Europea, de les primes en benefici dels productes de carn d'oví i cabrum, carn de boví i dels que mantenguin vaques nodrisses.

Les sol·licituds tant es poden fer a la mateixa Conselleria d'Agricultura, a Ciutat, com mitjançant la Delegació de Campos, on partany el nostre terme municipal.

BONA PAU Montuïri

Director: Onofre Arbona Miralles

Redactor en cap: Gabriel Gomila Jaume

Redactors i col·laboradors:

Joan Miralles i Monserrat, Catalina Sastre Pericàs, Mateu Rigo Bonet, Guillem Mas Miralles, Miquel Martorell Arbona, Gaspar Socias Mora, Antoni Mateu Socias, Onofre Torres Ramis, Melcior Nicolau Jaume, Antoni Mesquida Llinàs, Joan A. Payeras Ramonell, Joan Barceló Cerdà, Catalina Barceló Mayol, Josep Oliver Verd, Rafel Pons Mairata i Felip Munar i Munar.

Administració: Martí Ferrer Sampol
C/ Es Pujol, 5 - 07230 Montuïri - Tlf. 64 66 93

Imprimeix: Tirrena, S.A. Manacor

Depòsit legal: PM 133 - 1958

Nota: Les opinions aparegudes en els articles firmats, sols són atribuïbles als seus autors.

ES GRAONS

Compostura

Feia molts d'anys que les actuacions dels 'quintos' eren censurades per molts de veïns, però enguany foren tan poques les extravagàncies que mereixen un aplaudiment, sobretot les al·lotes que aconseguiren imposar-se als al·lots en serietat i compostura.

Intransitables

Les voravies reformades no són del gust de la majoria. Estètica-ment han quedat bé, però són quasi intransitables degut a tan mal pla com ha quedat el trespol. Les persones d'edat corren perill i tenen por de caure. I ja no diguem del material dels costats; ja n'hi ha molts d'espenyats. No tenen comparació amb les pedres d'abans.

BREUS

Morí Joan Daviu

El tenor d'òpera, Joan Baptista Daviu Romaguera, casat amb Francisca Sampol Fornés, morí a Ciutat el

12 de gener de 1999 a l'edat de 69 anys. Havia cantat en la coral parroquial entre 1952 i 1973 i tot seguit se n'anà a Itàlia com a professional on es va incorporar a l'Escola de Milà. Va cantar en el millors teatres de Barcelona, Itàlia, Alemanya, Àustria, Hongria, Grècia, Bèlgica, França, Turquia, Romania. I naturalment a Ciutat. Tot el temps que la salut li ho va permetre, amb la seva veu extraordinària donava realçament als cants de l'església.

Insubmís, absolt

El jove insubmís montuïrer Joan Josep Mas "Collet", el qual havia de ser jutjat i per al qui es sol·licitaven 8 anys d'inhabilitació i una multa de 360.000 pessetes, fou absolt dia 15 de gener passat, ja que el fiscal de l'Audiència va retirar els càrrecs que abans es demanaven contra ell.

Zona d'aparcament

Les negociacions entre l'Ajuntament i el propietari de la parcel·la al costat de d'alt del Molí des Fraret, per tal de construir-hi allà una zona d'aparcament, no han arribat a una entesa.

L'Ajuntament, per altra part, considera que és de primera necessitat i es fa necessària l'obtenció de dita zona. Per tal motiu, cas de no arribar a una avenença, segons fons municipals, s'ocuparà mitjançant la declaració d'utilitat pública.

Consultori Mèdic

El telèfon del Consultori Mèdic Municipal no ha canviat, continua essent el 64 60 52. En canvi sí ha variat el mòbil, que a partir d'ara és el 649 30 33 72.

Coneguem Montuïri

Una de les intencions de la Comissió del 7è Centenari de la fundació de Montuïri és la de posar a l'abast de tothom el coneixement del poble i el seu entorn; no sols la vila en sí les seves edificacions més o manco singulars, d'abans i d'ara, escampades dins el nucli urbà; sinó particularment i a més, terres, possessions i altres llocs emblemàtics disseminats al llarg del nostre terme municipal.

Els nostres camps, les terres bones ben llaurades que s'estenen per allà enfora, com també aquelles primes, poc productives, que donen molt poc o quasi no s'aprofiten. Unes i altres tenen la seva estima i són dignes de ser més ben conegudes pels mateixos montuïrers. I ja no diguem de les sumptuoses cases de possessió, altre temps ben conservades, i tot quant s'hi alberga.

Estan prevists vuit itineraris diferents, el primer dels quals ja fou recorregut el diumenge dia 24 de gener per més d'una trentena de persones que respongueren a la pública invitació. Les altres set rutes s'aniran cobrint al llarg d'enguany i de l'any que ve a fi que el 2000 ò el 2001 es puguin concloure tots els trajectes, el darrer dels quals serà per l'interior de poble a fi de detectar millor tot el patrimoni de què disposam, el qual, freqüentment es poc conegut.

S'ha triat un lema: "Montuïri tira-tira"

o sia poc a poc. Els detalls s'han de destriar bé per millor assaborir-los. El nostre poble —ho anirem descobrint— conté una gran diversitat dins la seva petitesa, de la qual ens congratularem a mesura que ho delatam. Per això i perquè ens facin veure i adonar-nos del seu especial relleu, disposarem —disposam ja— de les persones que guiaran i orientaran i faran detectar els elements interessants: boscs i bosquets; camps fèrtils i terres inhòspites; cases de camp amagades o de possessions de relleu fins i tot pallers i rierols que tenen la seva singularitat... i així tots els punts d'atracció que es troben dins la nostra contrada, tan complexa i engrescadora com suggestiva i meravellosa.

A la fi de cada un d'aquests itineraris es disposarà dels gràfics del recorregut completats amb una descripció literària. I en haver complert el darrer, el de la vila, es redactarà tot un volum que servirà de guia perquè qui vulgui, pugui també anar coneixent "Montuïri tira-tira", guiat per experiència obtinguda, ara a l'abast de tothom.

La primera passa, el primer recorregut fou tot un èxit. Ara és d'esperar que els il·lusionats participants engrescaran altres persones, ja que aquestes eixides, a més de captivar, fan poble, i esdevindran històriques.

O. Arbona

Preparats per començar la primera sortida, els participants deixaren el document gràfic

Dos dits de seny

"Ses Beneïdes"

Una altra vegada, enguany, a la fi de les beneïdes de Sant Antoni, els "quintos" varen tornar donar una nota defraudant, tot i que en altres aspectes, com fou el dia dels innocents o pels Reis, res en contra es pot dir. És veritat que ja s'ha fet o arribat a ser una tradició; però un costum que no agrada a la gent de seny i manco a aquells que per primera vegada concorren a aquestes beneïdes. De continuar així, més valdria que llevassin el sant (que també rebé qualche esquix) i tot quant de tradició religiosa encara es conserva d'aquesta manifestació.

Per altra part, bé està i és d'aplaudir que es facin gloses a Sant Antoni, i que siguin uns poemes dignes, de tal manera que la gent que hi és present pugui després comentar l'encert o l'enginy dels qui els han pronunciat com també la desgràcia per no haver-los sabut compondre amb manya. Enguany, com anys anteriors, se'n sentiren de tota mena i el públic expectant tant sabé aplaudir les que tenien un cert aire festós, adequats a la commemoració, com murmurar interiorment o exteriorment aquelles gloses desafortunades, o estridents, que de tot hi hagué, i fins i tot ovacionar aquelles que pretenien exterioritzar la seva contrarietat respecte a un determinat fet o manera de procedir.

Mereixen un aplaudiment les al·lotes "quintes". Elles no volgueren, en aquesta ocasió, ni mesclarse ni donar suport als al·lots de la seva promoció. Foren elles mateixes —ho expressaren en les seves gloses— les qui refusaren passar pel mateix sedàs que ells. Fou una nota positiva, digna d'alabança, que les va donar prestigi i guanyaren en personalitat. I, sobretot, en seny.

Salomó

Diari d'un excursionista - IV

La sobretaula de Cala Pregonda

(Continuació)

Cala Pregonda, de propietat privada. Un Xalet blanc a l'extrem esquerre de la platja mirant al mar. Altra visió de les Illes de ses Bledes. La més gran d'elles té una platjeta on s'hi pot arribar nedant des de la platja de la Cala.

A l'hora de dinar ens trobam a la Cala Pregondeta on començam l'àpat. En Pep, menja de bon gust, mossega l'entrepà eficaçment i decidida, mos rere mos. En Rafel, l'observa i a la fi en dedueix una conclusió:

– Pep, m'estim més comprar-te un *traje* que convidar-te a dinar.

Restaurades les forces, continuam cap a la platja de Binimel·là. El torrent que hi desemboca no pot arribar al mar degut a l'arena en pendent que l'obstaculitza. Prop del mar, per tant, es forma com una llacuna plena d'ànneres salvatges i domèstiques. Alguns s'hi acosten i les tiren trossets de pa o altra menja i és de veure com acudeixen, les que neden i les que volen. Només les fotges, negres i més salvatges, es mantenen a prudent distància.

Caminant a Cala Mica tornam veure el Cap de Cavalleria molt més pròxim que en la visió anterior, i a la Cala, només una cabana. Salvam fàcilment una paret perquè a banda i banda sobresurten tres taulons a manera de breu escala.

Som a la Platja de Ferragut des d'on divisam, enfora, l'Illa des Porros. L'autocar

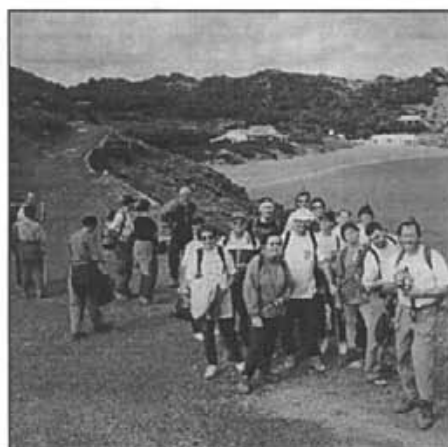
ens espera al lloc predeterminat. Des d'ara continuarem l'excursió colcant. En Guillem ens diu que hem caminat 19.100 metres.

El Far de Cavalleria. La carretera asfaltada està en mal estat. A l'esquerra, el que queda d'un antic campament romà. Sobre el mar costaner un esbart de barquetes. Cap arbre. Mar a la dreta i després de la Cala Tirant, Fornells. Arribats al Cap de Cavalleria, una pedrera abandonada i, magnífica vista, el mar fins a França amb el seu característic blau obscur profund, misteriós i atractiu. Contemplam una estona llarga la grandiositat.

Ens assabentam d'una cova a l'esquerra. És obscura, no convida a entrar-hi, però si et decideixes i palpant el sostre amb la mà evites els braverols, arribes a una finestra natural sense ampit damunt un cingle, oberta al mar, des d'on es pot contemplar detalladament l'Illa d'Es Porros. Feim la circumval·lació del far, salvant el cable del parallamps que, per la superfície del sòl, va a parar a la mar. Altamar i penya-segat combinen impressionantment.

Cap a l'hotel. Ens aturam a Ferreries i a l'Hort de Sant Patrici, qui vol, compra formatge fet artesanalment. N'elaboren de tres castes: tendre, semicurat i curat.

Hotel, dutxa, sopar i, avui diumenge, passeig per la part antiga de la ciutat. Son prop de les deu del vespre i, a diferència

Després de dinar, a Cala Pregonda

de Palma, la ciutat vella està ben il·luminada i transitada. La gent és al carrer, els bars estan animats i les colles de jovent (s'ha observat que gairebé tots parlen el menorquí) donen alegria i esperança a l'ambient. En Guillem, en Jaume i en Pep estan cap alt mirant-se la façana del rellotge de la Catedral. Mentre comenten, passa una colla d'adolescents i pregunten un i altre, amb conya, naturalment:

– Quina hora és? Quina hora és?

– S'hora de penjar es frare, contesta rotund i desafiant en Jaume. La colla, posa la cua entre cames i se'n va sense motar més.

Algunes coses curioses que observam: A sa Contramurada comença a l'eixampla. Les portes tenen un típic pestell, peça corredora verticalment per a tancar la porta. Moltes de les que són de llautó brillen com miralls. Les endrones, espècie de contraforts a les façanes de les cases que permeten defensar-se un home, cobert per ells. La dona amb els ulls tapats pel mantell a la façana lateral de Cas Comte. Havíem conjeturat si seria la Fe o la Justícia. Però, no. En Sebastià ens conta que el senyor de cas Comte quan edificava el seu palau no volgué que la senyora en qüestió veiés els disbarats arquitectònics que, segons ell, feia el seu veí i rival de sempre, el qual i al mateix temps edificava el seu. Enrevoltant l'obelisc de la Plaça des Born donam la nota cultural: Intentam analitzar la frase *Hic sustinúimus usque ad mortem pro aris et focis. MDLVIII*. Commemora la resistència dels ciutadellencs fins a la mort, per Déu i la Pàtria, davant d'un atac turc l'any 1558.

Cap a les 23'15h. ens anam a retirar. La ciutat comença a dormir-se. Nosaltres també, fins i tot de drets.

(Continuarà)

Josep Oliver i Verd

Ferreria Rafel Miralles

Més de 20 anys
treballant el ferro

Carr. Palma-Manacor s/n • Telf. 971 64 62 88 • Montuiri

Les plantes: salut, aliment, condiment i símbols (III)

La història de les plantes és tan antiga com la humanitat. Totes les civilitzacions, a més de conrear algunes plantes amb fins alimentaris, en altres han cercat, preferentment, virtuts terapèutiques, malgrat que l'art de guarir mitjançant les herbes s'hagi vinculat sovint a la superstició i a la màgia. En el segle I d.C ja es van escriure grans obres sobre les propietats guaridores de les plantes. Recordem que a la Bíblia ja apareixen perfectament documentats vegetals, herbes i espècies (la mostassa, la canyella, les herbes amargues, el comí, etc.). Però també el brot d'olivera com a símbol de la pau, o la vinya de Noè; Jesucrist maleeix la figuera sense fruita, i el cedre, el xiprer o la palmera es relacionen amb la seva vida. Entre els grecs no hi ha cap déu que no tenguí una planta consagrada: l'olivera d'Atena, el llorer d'Apol·lo, la vinya de Dionís, el lliri d'Hera, etc. Els monjos de l'Edat Mitjana, gràcies a llurs coneixements de grec i de llatí, van ser els dipositaris del saber antic: molts monestirs s'enorgullien de mantenir jardins aromàtics, on les plantes eren coreades per al tractament de les malalties.

I les plantes també impregnen mites, ritus i creences, i ens fan viatjar a través de l'amor i la mort, la festa i el misteri, sempre carregades d'un intens simbolisme. En totes les religions es relacionen amb déus, amb sants i amb herois. Així, la menta, que floreix i no grana per haver xerrat on es trobava la Mare de Déu durant la fugida a Egipte. L'hisop, l'encens, la mirra; el pa i el vi, dos elements d'origen vegetal, són el símbol de l'Eucaristia.

I aquesta circumstància ha passat a determinar certs costums que han quedat dins la memòria col·lectiva; així la fari-gola per als grecs representava el domini elegant de l'escriptura de la llengua, i és l'herba de les sopes a Catalunya i a Menorca. El romaní és la divina "rosada marina", i perfuma carns i peixos. La menta "l'amor augmenta" i se l'associa, tradicionalment, amb les faves, mentre que la canyella, és també considerada afrodisíaca. La sajolida s'empra des de fa més de dos mil anys i és "l'herba de les olives". El moradúix fou consagrat

pels déus a un servidor del rei de Xipre, i no manca als plats empordanesos i mallorquins. El llorer és l'arbre de Dafne, de la victòria i dels poetes, glòria també dels estofats. L'alfàbrega, segons el nom grec, és l'herba de reis -a l'Índia, de déus-, i és companya del famós 'pesto' italià. L'orenga és una herba de l'amor, insubstituïble en les pizzes i en la cuina grega. El julivert, herba universal de la nostra cuina, és el símbol de la força d'Hèrcules. El fonoll és l'herba dels caragols. França ens duu el cebollí, l'estragó i el cerfull, base d'exquisides combinacions de "fines herbes", presents també a la més prestigiosa cuina internacional.

La medicina natural o alternativa s'obre camí de nou, ja sigui perquè avui en dia n'hi ha que es malfien de la medicina tradicional, ja sigui perquè es viu una època d'autèntic fervor per la Natura. Estam redescobrint els múltiples poders guaridors que ella ens posa a l'abast, sense adulteració de cap mena: una veritable font de salut. La medicina popular, basada en una experiència mil·lenària, fa servir les plantes de manera diversa (infusions, compreses, cataplasmes, banys, inhalacions...) per tal de combatre moltes molèsties i malalties. Tanmateix, la medicina erudita empra preparats que s'elaboren amb extractes vegetals. Les plantes són remei i consol

per a les malures i, per això, les tornam a utilitzar. D'elles, en surt el te, el cafè, la xocolata, el mate, el vi, la cervesa, aiguardents i licors, el tabac, el cascall, la cocaïna, etc.

Com a símbols, el xiprer pot significar el descans etern entre els antics grecs, però també l'acolliment, quan està plantat al voltant de les cases. El lliri blanc és el símbol de la puresa, i per això és la flor de la Mare de Déu. La flor de taronger també té aquesta funció, fins i tot nupcial. La rosa vermella és el símbol de l'amor més abrandat. Les violetes, de la humilitat. La ginesta és la flor del Corpus. El crisantem, que aquí identificam amb la mort, a Orient, en canvi, és tot un motiu de joia, fins i tot a taula. Posar un ram a la porta, ja des dels antics grecs i romans, podia significar la presència d'una taverna o lloc de diversió; aquí, "on hi ha pi, hi ha bon vi", una branca de pi, en efecte, anuncia l'encetament o la presència de vi novell.

Moltes plantes tenen una aversió recíproca, per això no es poden sembrar juntes; o bé, d'altres, s'afavoreixen. Així, el julivert i la menta no poden sembrar-se junts; el roser, en canvi, és un gran amic dels alls, que sembla que li fan fugir el pugó i exalten l'olor de les seves flors; també les maduixeres i les cols s'odien, mentre que l'ortiga és una gran amiga del tomàquet. Això s'aprofita en agricultura ecològica, alternant certs fruiters o cultius amb vinyes, per exemple, com els rosers, que n'anuncien l'atac d'alguna plaga.

Felip Munar i Munar

Manera
MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

**FABRICACIÓ
DE
BALUSTRADA**

Magatzem i Oficina:	Tlf. Magatzem: 64 67 44
Cart. Manacor, km. 28'5	" : 64 60 95
	" Particular : 64 61 73

07230 Montuïri (Mallorca)

El gener i febrer posarem

El segell de **Balears** *per tot el món.*

Aquestes són part de 110 actuacions promocionals que la Conselleria de Turisme realitzarà al llarg d'aquest any a l'exterior:

Fires: 07/01-10/01 Oslo (Noruega). Reiseliv. 07/01-17/01. Londres (Gran Bretanya). London Boat Show. 12/01-17/01. Utrecht (Holanda). Vakantie. 14/01-17/01 Bratislava (Eslovàquia). Slovakia Tour. 14/01-17/01. Hèlsinki (Finlàndia). Matka. 15/01-17/01. Luxemburg (Luxemburg). Vakanz. 16/01-24/01. Dusseldorf (Alemanya). Boot'99. 20/01-24/01. Lisboa (Portugal). BTL. 21/01-24/01. Stuttgart (Alemanya). Golf Reisen. 21/01-24/01. Viena (Àustria). Fericu'99. 21/01-25/01. Dublín (Irlanda). Holiday World. 27/01-31/01. Madrid (Espanya). FITUR. 28/01-31/01. Belfast (Gran Bretanya) Holiday World. 05/02-07/02. Tolosa (França). Salon du Turisme. 10/02-14/02. Praga (Rep. Txeca). Holiday World. 12/02-14/02. Riga (Letònia) Balttour. 24/02-28/02. Milà (Itàlia). BIT. 27/02-01/03. Herning (Dinamarca) Ferie for Alle. Sense confirmar. València (Espanya). Expollure.

Presentacions: 27/01. Bordèus (França). Presentació de JET TOURS/TURESPAÑA. 2ª quinzena de febrer. Budapest (Hongria). Presentació de l'oferta especialitzada.

Congressos: 19/02. Marbella (Espanya). Congrés UNAV.

Jornades Professionals: Febrer. Nova Orleans (EUA). Houston (EUA). Dallas (EUA). Tampa (EUA).

Però, a més a més, durant els mesos de gener i febrer, mantindrem l'animació de les nostres illes com a destinació a través d'una àmplia diversitat de concerts del programa "Un hivern a Mallorca" o del programa de la Fundació per a la Música; del patrocini de les temporades de ballet i d'òpera; o d'esdeveniments esportius com la "Challenge" Volta Ciclista a Mallorca o el VTrofeu ATP de tennis de Mallorca... como a part de les 450 activitats que la Conselleria de Turisme impulsarà a les Balears durant aquest any.

INSTITUT
Balear
DE PROMOCIÓ DEL TURISME

GOVERN BALEAR
Conselleria de Turisme

S'ha dit que...

* Se senten queixes de sa brutícia que certa gent tira dins pous públics, com es de can Rafela, es Pou de sa Cova i altres. Avui com avui ningú no en beuria, d'aquesta aigua. Es proposa que a més de netejar-los s'hi posi un reixat.

* Qualcú ha pogut comprovar que en es Consell Insular es mateixos des seus (des batle) fins i tot voten en contra.

* Es montuïrers volen esser (i són) es pioners en moltes ocasions. Per això trobaren rar que cap rei màgic els portàs euros. En ses ganes que qualcú en tenia! Es veu que per Orient no en pogueren trobar.

* En Biel "Xicolater" es va destapar com a glosador i es va comentar que no sols empipa es batle en es plens, com a portaveu des PSOE, sinó que també aprofità sa cavalcada de sant Antoni per endossar-li sàtires.

* Es tornen a sentir moto a "escape libre". Es veïnats demanen que ho facem constar perquè es municipals o s'autoritat a qui pertoqui hi posi remei. Si no aniran -diuen- "a les males".

* També s'ha rebut la següent nota: "S'ha de veure sa poca educació que tenen ets encarregats des Pla Mirall. Ets obrers donaren sa cara per enxufar

s'electricitat o s'aigua. Crec que cap veí es va negar que enxufassin. Es responsables, aquests "senyors", no han tengut s'amabilitat de passar per ses cases a demanar si devien res, o almanco a donar ses gràcies".

* Es discs de prohibició d'aparcar en es carrer Major a més de ser una tafarra és un perill pes cap de ses persones de certa altura. Qualcun ja s'ha fet brave-rols.

* I, per altra part, ara que han posat aquests discs, sa gent hi aparca més. Sembla que se'n volen riure des qui els han col·locat i des qui ho han manat.

* Tants d'abusos per diferents motius hi ha hagut entre sa gent d'edat, que ara, a nivell regional, s'estudia sa possibilitat que aquestes persones sols puguin estar inscrites a una sola associació. S'ha detectat que n'hi ha que es passen de llests.

* Ja es comença a parlar de ses eleccions municipals des pròxim mes de juny. Per això convé començar a pensar quin partit és es millor per governar-nos.

* Hi ha gent que ja espera que es partits de s'oposició es posin a donar branca i durant aquests mesos que manquen per ses eleccions facin es paper que els pertoca.

* S'intriga es manté en alça mentre no es coneguïn ets aspirants a batle. Ja es fan "quinieles", però amb poc fonament.

* Molts de militants des partits polí-

tics de Montuïri es troben en període de reflexió, al termini del qual se sabrà qui han triat per candidat a batle.

* Se cerca gent per a un partit nou. Un, a qui li demanaren per participar-hi, digué que ja tenia es vot compromès, i a un altre, que ja ho tenia decidit. Si no es cansen, qualcú trobaran.

* Ses manifestacions de cert objector de consciència no agraden a totes ses persones, ja que es va notar una manca de respecte an es qui han fet es servei militar i an es qui tenen aquesta professió.

* Passat es Pou del Rei, cap a Llorito, hi ha una s'quia que travessa sa carretera. Qualque cotxe ja hi ha deixat ses molles i altres les hi deixaran, a no ser que ho sàpiguen, si no ho arreglen ben prest.

* Es renous des "petardos" i bombetes que amollen ets al·lots es vespres an es costat de moltes cases cèntriques han assustat ses persones que hi viuen. Aquella tranquil·litat en què vivien abans, ara s'ha convertit en una guerra!

* Sa llista des norantins que publicàrem es més passat va posar ets homes en evidència. Això que ses dones visquin molt més que ets homes, no va agradar.

* Molts de nins romangueren bocadats quan es matí de dia 31 de gener veieren nevar i neu pes carrers. Qualque grandolàs va llenagar per una costa i es va banyar ses anques. Però... res més.

L'Ajuntament informa

La primera sortida organitzada per la Comissió del 7è Centenari de la fundació de Montuïri fou molt interessant: A l'esquerra, els participants contemplen les restes de Son Fornés. I a la dreta en el moment d'una aturada al costat del Pou de Sa Font Figuera

La vara de batle, als Reis

Enguany hi va haver una novetat respecte a altres anys en el moment de la venguda dels Reis Màgics: el 1er Tinent de Batle, qui feia a la vegada de Batle (per absència), va entregar la vara (símbol de comandament) a SS. MM, els quals la portaren fins haver acabat la seva tasca d'entrega de joguines.

Recollida selectiva

L'Ajuntament, en col·laboració amb la fundació *Deixalles*, continuarà oferint el servei de recollida selectiva de paper, vidre i llaunes d'alumini dels bars, restaurants i comerços del nostre poble. Un servei que es va iniciar el passat 7 d'octubre com a una experiència pilot per un termini de tres mesos, si bé una vegada finalitzat i havent realitzat un estudi pertinent, s'ha decidit prolongar-lo durant tot l'any 1999.

El punt verd

Per altra banda l'Ajuntament vol recordar a tots els montuïrers que en es Pes des Pores es troba ubicat el Parc Verd amb els contenidors per a la recollida d'olis, vidre, llaunes, piles, paper cartró i roba.

Ràdio Murta

Es té previst que a partir de dia 1er de febrer Ràdio Murta emeti programació

Dia 5 de gener, just després d'haver arribat els Reis Màgics, davant l'Ajuntament el 1er Tinent de Batle els va oferir la vara de Batle

musical les 24 hores del dia. Serà música variada els set dies de la setmana. Les entrevistes i informacions s'oferiran diàriament de les 13 a les 15 hores i de les 17 a les 19 hores, de dilluns a divendres.

Sa Rua

Sa Rua del Carnaval tindrà lloc el proper 13 de febrer i començarà a les 5 de l'horabaixa. Per tal motiu l'Ajuntament té previst, com cada any, premis a les carrosses, comparses i individuals en general. Premis que es distribuïran de la següent manera: *Carrosses*: 1er, 40.000 pts; 2on, 30.000 pts. i 3er, 20.000 pts. *Comparses*: 1er, 25.000 pts, 2on, 15.000

pts. i 3er, 10.000 pts. Hi haurà un únic premi d'*individuals* de 10.000 pts. El recorregut serà el següent: Sortida de davant S'Hostal, es passarà per plaça i l'arribada serà en Es Dau. L'entrega de premis es farà en Es Dau després de la desfílada. La festa estarà amenitzada amb música en viu.

Les obres del Molinar

El passat 26 de gener començaren les obres de reforma del pis del carrer del Molinar. El mateix dia ja es va aixecar l'asfaltat i tot seguit continuarà l'empedrat tal com estava previst, semblant a com està el carrer Major.

Els Reis Màgics

Puntualment, com sempre, arribaren a Plaça els Reis Màgics el capvespre de dia 5 de gener, des d'on varen repartir joguines a tots els nins i nines de Montuïri que els ho havien demanat. Enguany, però, tres notes s'han de ressaltar: L'entrega de la vara pel batle en funcions a SS.MM.; la instal·lació d'un betlem vivent just devora els seus tronos, damunt el graons; i la col·locació d'una barana a fi que la gent no s'hi abocàs damunt i els infants poguessin més fàcilment a recollir els obsequis. Foren detalls de l'AMPA.

Beneïdes de Sant Antoni

Tota vegada que enguany va coincidir en diumenge, les beneïdes de Sant Antoni es pogueren fer dia 17, el mateix dia. Cal ressaltar l'ordre i compostura, si bé el nombre de carrosses no fou molt nombrós.

XV Campionat de Truc

Dia 18 va començar el XV Campionat de Truc de Can Pieres el qual es perllongarà fins el mes de març. Hi prenen part 17 parelles, totes d'homes.

Exposició de joguines

Dia 20 de gener a la sala d'actes de l'Ajuntament es va inaugurar una exposició de joguines artesanals construïdes per Mariano Salido Soler i organitzada pel Centre Coordinador de Biblioteques del CIM. Romandrà oberta fins a dia 7 de febrer. És visitada per molts de nins i nines.

Excursió del 7è centenari

Dia 24 de gener, 32 persones varen gaudir de l'excursió a Sa Serra des Fonoll, organitzada amb motiu del 7è centenari de la fundació de Montuïri.

47è aniversari de Bona Pau

Tots els qui col·laboram en la redacció i distribució de **Bona Pau** ens reunírem dia 30 de gener en el restaurant "Es Cantó" on, celebràrem gojosos el 47è aniversari de l'aparició del primer número d'aquesta revista que tant apreciam.

Neu a Montuïri

Es matí de dia 31 de gener a Montuïri va caure una nevada. Teulades, carrers i cotxes romangueren blancs, però a l'horabaixa sols el fred es deixava sentir.

Els nins, molts satisfets, reberen gojosos les joguines dels reis Màgics

Detall de l'exposició de joguines a la sala d'actes de l'Ajuntament

Redactors i col·laboradors de Bona Pau després del dinar de l'aniversari

Amador Font Garí, pagés i glosador

Un home amb vocació per l'agricultura, supervivent del temps d'escassetat

Si retrocedíssim en el temps i poguéssim situar-nos en el camp a la primera meitat de l'actual segle, hi veuríem una activitat laboral extraordinària. Homes i bestiar s'afanyaven amb els treballs de fora vila. En un moment determinat en què el parell descansava, s'aprofitava l'ocasió per fer una xerradeta amb el qui treballava més a prop. Els temes eren els de sempre: un comentari obligat damunt el temps, si hi havia o no bona saó, el tipus de gra que es feia comptes sembrar, amb una llarga història preliminar cada un d'ells, anomenant els diferents cultius pel que havia passat el terreny que cultivaven... Dins la conversa, saturada de coneixements de la terra, hi surava sempre el seny dels homes del nostre camp.

De n'Amador Font Garí podríem dir que és un supervivent d'aquell temps. A pesar que la seva feina o ocupació era picapedrer, ell és un home del camp i l'estima. "He deixat treballs que per a algú haguessin estat interessants per tornar al camp", ens diu.

El seu caràcter reposat i reflexiu és pot dir que l'ha heretat d'aquelles persones que conraven la terra i de les quals hem fet referència abans. Com a elles, no li manca el seny. Va haver de deixar el camp per circumstàncies o motius que ens explicarà més endavant. Estam segurs que tornaria a treballar la terra si, com abans, poguéssim viure d'ella.

A més de tot el que hem dit hem d'afegir que engirgola alguna glosa de tant en tant; així tendrem una idea aproximada en quant al mode de ser del nostre interlocutor. Resumint direm que és de temperament seriós i que no li agrada fer dues tires de potades.

Va néixer a Vilafranca el 7 d'abril de 1934. És el segon de tres germanes i dos germans. A ca seva eren agricultors. Sap llegir i escriure correctament. Es casà el 30 de maig de 1959 amb Francisca Trobat Barceló. Tenen un fill, en Toni, casat, i un nét.

- Digues, Amador: on aprengueres les primeres lletres?

El nostre entrevistat, que moments abans havia encès un cigarret, se'l lleva de la boca i li toma la cendra abans de contestar.

- Idò mira -ens diu-: resulta que no vaig poder anar a escola molt de temps. Als 12 anys em llogaren per porqueret a la possessió d'Es Castellots, de Manacor. Allà guanyava 200 duros i dues quarteres de blat a l'any. Abans havia anat a escola uns dos anys i estant en aquesta possessió, els vespres d'hivern, juntament amb sis o set nins de la meua edat, que també estaven llogats per aquell entorn, anàvem a escola a una caseta de camp de per allà amb un home que li deien en Joan "Fosc". Ens ensenyava a la claror d'un llum de carbur.

- I d'Es Castellots, on li pegarem?

- Feia feina al camp amb els meus pares i germans. Si sortia algun jornal també el feia. Quan vaig tenir 24 anys els germans Matas de Sant Joan em llogaren per fer les messes a s'Hort de Solanda, una possessió que conraven. Em donaven 1.100 pessetes al mes i m'afegiren 100 pessetes més perquè quedàs a fer feina allà. Vaig dir que sí. Eren molt bona gent i m'hi sentia a gust.

- Quants d'anys fa que vius a Montuïri?

- Des que ens casàrem, fa aproximadament 40 anys.

- Dels anys de la guerra civil no crec puguis contar moltes coses, però de la dècada dels 40, què recordes?

- Ah! Eren els anys de la fam. En aquests temps jo traguava farina de pa amb la bicicleta, de Vilafranca a Esporles, i guanyava 50 pessetes al dia. Un jornal fabulós. Els picapedrers només en guanyaven 20 de sol a sol. Posava 112 quilos de farina damunt la màquina.

- Però passà aquesta època, que no fou daurada precisament. Mentrestant no et sortí algun treball per deixar el camp?

- A mi m'agradava i m'agrada molt el camp. No tenia massa interès en deixar-lo. Veuràs: essent ja casat vaig fer de xofer durant un any amb el doctor Mestres, el psiquiatra; i encara que em volia augmentar el sou en 30.000 pessetes al mes, vaig deixar aquesta ocupació per tornar al camp.

- Això es diu tenir vocació pels treballs de la terra! Ja et tornam tenir al camp. Però fins l'altra dia feres de picapedrer.

N'Amador baixa lleugerament el cap i el torna aixecar tot d'una. Un fet molt característic en ell, durant el qual li dóna temps per pensar.

- Jo et diré -respon-. Arribà un moment en què la terra no ens donava per viure i vaig haver de prendre una determinació: vaig canviar de feina. No et pensis que passi molt de gust de veure les finques que he deixades. A Can Carrió hi teníem unes cinc quarterades, que conràvem. Ara ja hi neixen pins. Dóna pena veure-ho. No hi vull pensar. Hem de lluitar per la vida d'una altra manera.

Pel seus ulls hi passa una ombra de tristot. Parlar del camp amb els qui l'estimen és escoltar un lament constant.

- Canviem de tema: fa un cert temps, veim damunt la nostra revista algunes gloses que duen la teva firma. Què ens pots dir de la teva afició pels glosats?

Sembla que hem tocat un punt vital dins la sensibilitat de n'Amador.

- Sí -ens diu aguantant entre els dits el cigarret que s'havia llevat de la boca-. M'agrada molt fer una glosa. Però no ho trobis rar. El meu padrí, en "Mador Carreter", qui fa molts d'anys menava la diligència de Vilafranca a Ciutat, passant

per Sant Joan i Montuïri, era glosador. I el seu fill, el meu pare, també era glosador. Li deien en Toni "Salero". Va morir als 83 anys i poc abans de deixar-nos s'aixecà del llit per fer-nos una glosa a la família. Fou el seu acomiadament. El germà del meu pare i conco meu, el qual encara és viu, li diuen en Llorenç "Salero", també és glosador i viu a Sant Jordi. Tots ells han sortit pels pobles a glosar. Quan el meu pare era viu a vegades ens vèiem el conco, ell i jo i fèiem algunes gloses sobre els fets que passaven en aquells moments. Com veus no és estrany que m'agradin les gloses.

– Es comprèn perfectament. En quines ocasions o ambient desenvolupes aquesta afició?

– Sempre m'he limitat a fer alguna glosa a qualche reunió d'amics, després d'algun dinar o sopar, a alguna persona que aprecii i que m'ho ha demanat... També mensualment en public alguna damunt **Bona Pau**. Pas molt de gust. En vaig fer una al meu fill i nora quan es casaren, que m'agradaria publicassis.

– Endavant.

– Idò diu així:

Me record bé d'aquell dia,
quan mos varen avisar
que vos volfeu casar
i ens dàreu molta alegria,
perquè sabem que aquest dia
només ve un pic en la vida,
que en general sol passar.
Vull que sapis, Catalina,
quan vos vaig veure a l'altar
va ser grossa s'alegria
d'un fill que jo en tenia,
poder-lo veure casar.
També vos vull recordar
que el que a jo m'agradaria,
si em dus un nét, Catalina,
mentre viuré em 'gradaria
de poder-lo disfrutar
i el meu nom poder ocupar
perquè és lo que jo voldria.

– Has glosat alguna vegada davant un públic nombrós?

– No, en públic no he glosat mai, excepte una vegada que en Tomeu Penya em cridà des de l'escenari perquè en fes unes quantes en les passades festes de Sant Bartomeu, en Es Dau. Amb en Tomeu som molt amics. A vegades vaig a ca seva i feim una xerradeta.

– Dels glosadors que has conegut,

quins són els qui més t'han agradat?

– Sens dubte Sa Bujarrona, en Calafat i en Capellà d'Algaida.

– Hem parlat del passat. L'enyores?

Està un poc indecís davant la pregunta, però reacciona ràpidament.

– Idò, sí. Enyor el passat. Tal vegada és degut al meu mode d'esser. Però consider que la vida era més tranquil·la, més fàcil, menys complicada. Hi havia més germanor. A més, llavors amb 50 pessetes passaves la setmana per les despeses de la casa, s'entén. Venies un porc gras i quasi cobries les despeses de l'any.

Fa un poc la mitja quan afegeix.

– Avui per cobrir despeses, hauries de vendre un porc gras cada mes.

– O sia que econòmicament...

– No sé com t'ho he de dir... Tal volta és el meu caràcter, el mode com em criaren; no ho sé. Consider que hem de saber administrar-nos. Llavors passàvem el temps en divertiments dins el mateix poble. Si venia bé anàvem un pic en l'any a la mar. Ens havíem d'atendre al què teníem. Almanco jo em conformava. Avui, per passar-s'ho bé, s'ha de sortir del poble. Comprenc que vivim uns altres temps, però...

– Però...?

– La carrera de preus i despeses que avui existeix es va fent insostenible; si no s'atura pot tenir mal fi. Els jubilats no ho podran resistir.

– Digues, Amador: quina és la virtut que més admires en les persones?

– Sens dubte, la franquesa, i que es pugui confiar en elles.

– Què opines de la contaminació que en bastants d'aspectes i de tot tipus corromp l'espai en què vivim?

– El cas és més seriós del que molta gent es fa comptes. És necessari tenir net i respectar el medi ambient, no embrutar el camp ni les poblacions. Tocarem les conseqüències si no ho feim així. Crec que ja les estam tocant. Hem de procurar fer-nos i ésser responsables un per un i actuar d'un mode cívica.

– La darrera pregunta: què opines de la prompta –relativament– entrada en circulació de l'Euro?

Fa un gest de despreocupació.

– No em diu res. Ens haurem d'atendre al que vengui. Per bé a per mal l'Euro vendrà per a tots i junts, també tocarem les conseqüències, bones o dolentes.

Així hem vist n'Amador. Un home en vocació per l'agricultura i la ramaderia; unes ocupacions que dins la nostra illa van a menys dia a dia. Com van desapareixent també zones de cultiu i verdes garrigues devorades pel picot i pales mecàniques al servei d'empreses constructores; jardins llunyans cuidats temps enrere pels nostres pares i padrins, que van deixant d'existir i que són enyorats pels qui els han conegut. Ja no hi ha lloc per homes com n'Amador. Tal volta podem emprar l'expressió "El Paradís Perdut" referint-nos al que era el camp mallorquí; el nostre camp.

Miquel Martorell Arbona

Restaurant

PUIG DE SANT MIQUEL

**Cuina mallorquina
Forn de llenya**

Ctra. de Manacor, km. 31 • Tlf. 64 63 14 • Montuïri

Cançons den Biel: Entre gloses i poemes

Cançó de Cap d'any

Vista amb la llunyania que li donen ja, deu anys de "vida", aquests curts versets són per ventura uns dels més apreciats per mi. Tal volta el fet d'haver-los perdut, i haver-los recobrat anys més tard a la veu d'una filla meua que amorosament els havia musicat, o bé sia pels personatges que els feren brollar aquell dia en què sorgiren, és ben cert que són uns dels quatre o cinc escrits que dins menudoies capsetones sempre estan al fons del meu cor.

Era el matí del primer dia de l'any. Poc dormidor, anc que el vespre abans campanades, coets i serpentines m'haguessin fet anar a l'aire fins a la matinalda, sol alt, un sol net i lluminós, ja estava damunt la carretera camí d'aquells indrets que tant conec i estim.

La gelada del vespre, fusa per la calor d'aquell soleiet acollidor, havia tornat llenegadissa damunt la carretera; emperò era, un broll de rellums i diminuts ares de sant Martí a les fulles tendres de les porrasses voreres i al cap curucull dels brins d'ordi o blat que punxant l'aire començaven a brollar d'aquelles terrers vermelloses que m'enrevoltaven.

Només passar l'hostal de Can Mateu, camí de Son Mesquida, a dues passes de la carretera que a mà esquerra ens duu a Pina, de sobte em vaig topar amb elles. A poc a poc, com anava assaborint aquell matí, ompliren els meus ulls i el meu esperit. Eren una vella i una nina.

La velleta, amb la mà dreta s'ajudava d'un gaiato i amb la mà esquerra donava calor a la manoi de l'infant de pocs anys. Un cistelló de floretines penjava enmig d'elles dues. Aquelles margalides diminutes que creixien d'hivernada a les voreres dels camins i tal volta qualche flor de brostall d'ametler bord, posades al paner, pareixien un manyoc de flobies de neu consirosament engabiat.

Pocs metres envant vaig aturar el cotxe. Darrera meu elles seguïen lentament, fins a perdre's de vista. Davant meu els turons i comellars exhalaven fum. Allà mateix, a un paper rosegat pel temps, vaig escriure aquesta cançó.

Cançó de Cap d'Any

Geperuda, geperuda
i el nas corbat com l'esquena,
el temps ja tornà menuda
sa cara de lluna plena.

L'he vista ran del camí
el primer dia de l'any;
no sé d'on pogué sortir
ni on anava el seu tirany.

Del gaiato s'ajudava
i era curt el caminar;
el seu peu sols no pesava,
prou pesava l'alenaar.

I, al costat, una minyona
amb un cistell ple de flors
collides fa poca estona
que el rou omplí sos petits cors.

Com les velles geperudes
que caminen pel tirany,
quantes coses s'han perdudes
ahir quan va morir l'any.

Com les minyones lleugeres
amb florines a la mà,
sempre noves primaveres
el gener fa rebentar.

Mentre hi hagi una padrina
amb mil rues a la pell,
hi haurà lloc per una nina,
hi haurà flors dins un cistell.

Biel Camps i Ferrer

Gener de 1989, Gener de 1999.

Carta al director**Queixes**

Sr. Director:

Som uns veïnats del carrer Mestre Porcel (el de les escoles) que volem mostrar la nostra decepció pel fet que el poble de Montuïri no hagi pogut aprofitar unes obres com les del *Pla Mirall* per embellir aquest carrer amb arbres. S'ha de recordar que ja n'hi havia fa uns anys i que a qualsevol ciutat o poble que coneguem, els seus carrers són millorats amb la sembra d'arbres i la creació de zones verdes. No tan sols per raons estètiques, sinó per raons pràctiques, ja que a l'estiu es d'agrair l'ombra i el veure verdor. El nostre carrer reuneix totes les condicions per seguir la tendència actual; és ample, poc transitat per cotxes i molt concorregut per tots els nins i nines del nostre poble.

Encara que inicialment no s'havia previst l'opció dels arbres, l'Ajuntament va decidir sembrar-n'hi, però uns quants veïnats (no tots, ni molt manco) es varen queixar, argumentant el fet que els arbres que hi havia abans tacaven amb el seus fruits madurs les voravies i molestaven quan hi havia la caiguda de les fulles, fet que es podria solucionar en una bona elecció dels arbres.

Siguin per les raons que siguin, el fet és que ens quedarem sense arbres pels arguments que creim poc fonamentats d'unes quantes persones en perjudici de tot el poble.

Uns veïns de Mestre Porcel

música bar

Ca Na Poeta

Carrer Major núm. 7 • Telf. 64 65 29 • Montuïri

Magdalena Rossinyol Trobat, Germana de la Caritat

Se n'anà de Montuïri el 1957 i sobretot s'ha dedicat a l'ensenyament de petits i esment dels grans

Entre els molts de montuïrers que han deixat de residir al poble per un o altre motiu i s'han vists obligats a sortir de l'illa trobam aquesta vegada Magdalena Rossinyol Trobat "Pubil", ara una dona d'edat que per tal de seguir la seva vocació religiosa es va traslladar dia 30 de setembre de 1957, quan tenia 21 anys, al noviciat de Son Roca per a així, ingressar a la Comunitat de Germanes de la Caritat.

Abans, en anys de la seva infància i adolescència, havia anat molt amb les monges de la Caritat de Montuïri, i una vegada complits els 13 anys la trobam aprenent de cosidora a ca na Francisca Lladó. No fou mai una jove que es distingís per la seva extravagància.

Acabat el noviciat, on va aprofundir la seva formació i emesos els corresponents vots l'any següent, el 1958, va anar al convent de Sant Llorenç com a monja de la Caritat.

- Quina era la teva missió als començaments de la teva vida religiosa?

- A Sant Llorenç hi vaig anar quan tenia 22 anys i tot d'una em vaig posar a fer escola, millor dit, costura als nins i nines de 4 i 5 anys. Allà en teníem molts d'aquesta edat. I molts de dies en acabar l'escola i sobretot els dissabtes, anàvem a l'església on fèiem neteja i adornàvem les capelles i altar major.

- Però sabem que ara estàs a Eivissa.

- Sí. Quan va fer 22 anys que estava a Sant Llorenç, era el 1981, em traslladaren a Eivissa on ara hi estic. Allà tenim el convent a La Marina. També vaig començar fent escola als nins petits, els dos primers cursos; però després juntaren la nostra escola amb el Col·legi Joan XXIII i allà anaren a parar tots el alumnes i professors seglars que teníem. En canvi les monges, no, ja que allà no en tenim que es dediquin d'una manera exclusiva a l'ensenyament. Per altra part,

a l'illa d'Eivissa sols hi ha un convent de Germanes de la Caritat i un altre a Formentera. I a Eivissa sols fa 58 anys que la nostra orde s'hi va instal·lar. De totes maneres, la gent d'allà ens aprecia molt degut a la gran influència que hem tengut al llarg d'aquests anys.

- A què et dediques tu, ara?

- Compartesc la jornada entre Càritas i cuidar una monja molt vella, sor Maria Manresa Vaquer, natural de Felanitx, que té 106 anys.

- Què ens pots dir d'aquesta centenària?

- És la persona més vella d'Eivissa. Una monja que ha estat d'una vida exemplar. Va entrar de molt jove i va exercir d'infermera fins que en tengué 80. I fins passats els 102 anys encara anava a missa. Ara ja necessita un esment especial; no hi veu i hi sent molt poc. No surt mai de la casa i allà rep les atencions de totes les germanes.

- Sou moltes religioses en el convent d'Eivissa?

- No. Sols sis, perquè, com per tot, hi ha manca de vocacions.

- Vens molt a Montuïri?

- Sols dues o tres vegades a l'any, a no ser que qualgú de la meva família m'hagi de menester. Ara he vingut (era a mitjan desembre) perquè varen haver d'operar la meva germana Joana.

- Recordes algun detall especial de Montuïri?

- Sí. Guard el record d'aquells anys que anava a aprendre de cosidora, com també les anades a fora vila, a l'hort de Son Pastor, amb els meus pares i germans. De tant en tant pens en el carros i eines d'aquell temps com també en les meves amigues. Quan vaig entrar a la Congregació don Bernat se n'havia anat a Amèrica i era rector don Jaume Cabrer. De les al·lotes se'n cuidava sor Antònia de la Victòria.

Altres esdeveniments rondaven la memòria de na Magdalena, qui ara, als 63 anys, de tant en tant rememora tota una vida passada; quan també es desteixina pel bé dels qui l'enrevolten.

O. Arbona

LEE. SOLIDO *Seniors* DIESEL Levi's

Champion U.S.A. **MANS** The Art Company

L'Almoina, 30 Tlf. 16 84 56

Porreses

Kappa adidas AVA CAT

Gloses i poemes

No sabem que passarà

Ara sa gent fa deport,
diuen per estar millor,
i mos menjam es segó
que abans davem an es porc.

Fa temps menjàvem pa blanc,
sa farina ben cernuda,
però en aqueix món tot muda,
aigua i terra torna fang.

Devers l'any quanta-quatre
en menjàrem de segó,
ordi, blat d'Indi i patata
es pobres, però es rics no.

Ara menjam refinat,
per no espenyar-nos ses dents,
però deixau passar es temps,
mejarem faves i blat
cultivats només amb fems.

Es més vells ja no ho veuran,
però sí ho veuran es joves;
es segle que ve tendran
uns es caps, altres ses coes.

Canviaran moltes coses,
ja n'hi ha que han canviat
i com més amunt et poses
si caus és més fort s'esclat.

Altres temps a una fadrina
la feien tornar vermella,
ses paraules que li deia
s'estimat que ella volia.

Ja ningú està empegueït,
de tot veim per sa pantalla,
res deixam passar per malla,
tant legal com prohibit.

Si el món segueix com ara,
s'home embruta i destrueix
lo que toca i posseïx
i tot canvia de cara.

Haurem de comprar un bitlet
per anar a viure a sa lluna,
a Marte, o perventura
a un altre món més lluny.

Antònia Adrover

A finals de desembre passat, els "quintos" nascuts el 38, els quals, per tant, han complit els 60 anys, es reuniren en un saborós sopar on no hi mancà alegria

Ritmes vitals

Montuïri és com una nau
girada damunt davall;
vist d'enfora tot és pau,
vist de prop, molt de treball.

Ets al-lots corren a tota,
ses velletes, mica a mica;
així brum! passa la vida
com un jovenot en mota.

De ses festes, què en diré?
són una preciositat;
tothom ben endiumenjat
badoca i viu pes carrer.

I a sa plaça i as carrers
de la vila maternal,
sona música infernal,
ballen joves cossiers.

Renou d'animals i gent,
de campanes que repiquen,
de cotxos que lluny circulen,
enfilen la nau vivent.
És la nau de sentiments,
gent, cases i campanar
que sura damunt es pla
i viatja dins es temps.

Ses dones van ben mudades
quan passegem es seus fills;
d'altres temps en són espills,
de generacions passades.

Jocs de cartes i esport,
bevedors, cafè i cassalla,

just as mig de sa rialla
sempre hi ha un arbre tort.

Es riure i es plorar es mesclen,
al sepeli i al bateig;
tot part d'un mateix maneig
de ritmes que no se senten.

Montuïri és com una nau
girada damunt davall;

vist d'enfora tot és pau,
vist de prop, molt de treball.

Pep Miralles Martorell

Començada a escriure el diu-
menge dia 7 de Juliol de l'any
1996 durant una guàrdia en
temps del servei militar en el re-
giment d'artilleria RAMIX-91.

El llibre dels fets incoherents

Un núvol negre damunt el puig de Randa. Deu àguiles baixen volant cap al poble. M'ho mir assegut al terrat de ca meva. Què volen? Davall les escales i em protegesc dins la casa. Allà obr un llibre: *El llibre dels fets incoherents*. Pas les pàgines ràpidament i hi trob la història de deu àguiles. Vénen a fer el seu niu guiades pel núvol negre que indica el lloc adequat quan comença a amollar la seva càrrega plujosa. Tendrem companyia els pròxims mesos, noves vides veurem en aquesta primavera i estiu.

Torn pujar al terrat i mir com se separen; unes segueixen cap al campanar i una s'atura als ametllers que estan darrera el meu corral. Passen un nins amb bicicleta, baixant a tota pel carrer del Pujol. Bot les escales corrent. Mir al carrer a través de la porta oberta de la portassa i veig que una nina parla amb una amiga seva. Surt i les segueix. Parlen de la nova mestra substituïda que els ha contat que sobretot les aus viatgen pel món per trobar el lloc millor per estar segon la temporada. Les oronelles vénen de l'Àfrica a l'estiu. Pens que les coses canvien de cop, a vegades, quan ens trobam amb fets incoherents.

Entr a ca meva i em començ a fer el sopar. De sobte, sent picar un bec a la vidriera de la cuina. Ja sé qui és, la conec, no parlam, ens miram i ella gira i se'n torna a l'ametller.

Pep Miralles Martorell "Cuní"

Bartomeu Gomila Tous, un home del poble

Per poder instal·lar la farinera de Cas Canet, en temps de la postguerra, es va haver d'entrevistar personalment amb el Ministre d'Indústria, a Madrid

Ni millor ni pitjor que molts altres montuïrers que també han deixat la seva empremta. Va esser fidel i coherent amb ell mateix; sempre mirava les coses des de baix, a tocar; i les resolvia sabent que ningú no ho faria per ell.

De molt petit va quedar orfe de mare i el pare. Per evitar problemes amb la madrastra el va col·locar a Aubenya. La madona el va acaronar i li comprà un matalàs de cli perquè dormís a les cases. Antigament els missatges dormien a les pallisses. De primer, guardava els porcs, després, les ovelles i de major, pareller. Tanmateix no s'ho passà malament. El pare tenia un caràcter alegre i decidit. El cercaven per cantar i animar els balls de sequer al so de guitarres i ximbombes.

A Son Costa trobà la persona que marcarà la seva vida, na Francisca, filla dels amos. Sempre la cuidarà i l'estimarà. Amb ella formarà una família que gairebé mai no havia tingut. El meu pare ho ha donat tot per a nosaltres. Dintre meu sent encara unes paraules que em va dir, assegut a una cadira, abans d'anar-me'n al Perú: "Tomeu, passi el que passi, aquí mentre jo hi sigui, serà ca teva". Pot estar satisfet de la seva tasca. L'estimació entre els germans encara existeix.

Sis mesos al front de l'Ebre, on el portaren per cobrir baixes, li va ensenyar la cruïlla de la vida. Quan l'embarcaren ni tan sols es va poder acomiadar de la mare i dels dos nins petits. De l'estació de Palma, amb un tren que passà per un túnel, fins al moll on el ficaren dins el vaixell. Fayon i Mequinenza són dos noms familiars de la meua infantesa. Per un tassó d'aigua hagués pagat qualsevol cosa. A les nits es passaven missatges per als familiars, amb els soldats de l'altra banda del riu. No entenia aquella guerra absurda i fratricida. El paludisme li va salvar la vida. En sortir de l'hospital va anar a veure el lloc on havien mort tots els del seu batalló. Per això sempre va esser un home de consens. A Montuïri es feia amb tothom, independentment de les idees que tinguessin, era per damunt tot un home del poble.

A la meua mare no li agradava fora vi-la. Per ella va deixar el camp, que era la seva vida, i va posar un camió de palla. Bravejava d'esser el primer a pujar el Coll de Sóller amb un camió de gasogen.

Encara li faltava molt de camp per córrer. Després de la guerra, en els horts de Sant Jordi, en comptes de palla volien farina, i va fundar la farinera de Cas Canet. Decidit, no? Així era l'amo en Tomeu.

Amb prou feines sabia llegir i escriure, i va anar a Madrid amb una carta de recomanació per entrevistar-se amb el Ministre d'Indústria. Aleshores el blat estava intervingut i era difícil aconseguir permís per posar una farinera. Va tornar a Mallorca amb l'autorització a la butxaca.

Feiner, lluitador, honrat, dedicat a la família, picador de moles, jugador de tuiti i truc, conseller de l'Ajuntament, soci fundador i membre de la primera directiva de la Tercera Edat, i fins al final va conservar l'enteniment.

Havia nascut el 20 de febrer de 1910. Els seus pares foren Joan Gomila Gomila i Antònia Maria Tous Verger. Del seu matrimoni tengueren cinc fills. Als 83 anys, el dia de Sant Bartomeu de 1993, morí sobtadament al llit de ca nostra. La meua mare des d'aquell dia va deixar de viure. És la gran prova d'amor envers d'un home que ho va donar tot per a ella.

Tomeu Gomila Jaume

Super Montuïri

..... Extens assortit

Gran varietat de productes d'alimentació

Peix congelat • Carnisseria

Xarcuteria • Fruita i verdura

"Panaderia" • Pastisseria • Rebosteria

Servei a domicili

C/ Es Dau s/n

Tlf. 64 67 60

Montuïri

L'escalonada dels graons fou construïda entre 1813 i 1814

Les pedres foren traginades pels carros de la vila

No hem trobat cap dada de quan foren edificats els graons damunt el que abans era el fossar o cementeri de Montuïri. La part de davant l'església sembla que fou on primerament deixà de ser fossar i damunt s'hi posaren les pedres i terra necessàries perquè les restes o despulles dels antics habitants de Montuïri romanguessin sepultats. Per tant hem de convenir i considerar que els nostres avantpassats des de cinc o més generacions enrere romanen en els graons, ja que, pel que es desprèn dels documents trobats, a principis del 1.800 ja no s'hi enterrava ningú a no ser a la part de ca s'escolà, o sia davant l'actual portal anomenat de les dones.

Mitjançant documents trobats pel nostre antic col·laborador i il·lustre investigador, Bartomeu Verger Serra, i ja publicats a **Bona Pau** (1), es pot comprovar que el 12 de maig de 1813, essent Bayle Reial Pere Josep Martorell, pel Síndic del Comú, Gabriel Matheu, fou proposat que "seria molt convenient que l'Ajuntament fes l'obra de l'escala per on es puja a l'església i la resta que sia precís al voltant de dita església o fossar, i abans de posar mans a l'obra donar part al senyor rector, i dit rector i senyors de l'Ajuntament resoldran com i de quina manera s'ha de fer dita obra i, quan sia resolt, s'ofereix l'expressat Matheu, Síndic i Obrer del Puig de Sant

Miquel, a donar la calç que sia necessària per a la referida obra".

Al poc temps es començaren les obres de l'escalonada i quan ja se n'havia edificat una part considerable, cinc mesos després, l'Ajuntament ja no disposava de fons necessaris per continuar l'empresa. Fou per això que dia 18 d'octubre d'aquell mateix any, el mateix Síndic del Comú va proposar que "tenim contracte de fer l'escalonada per on es puja a l'església i en el dia d'avui hi ha la meitat feta i per a l'altra meitat es necessiten provisions, com són pedres i avui en dia la vila (*l'Ajuntament*) no es troba amb possibilitat de llogar carros per manca de recursos i es va acordar, *nemine discrepante*, que tots els carros sense excepció de persona, vagin a dur les referides provisions, sense donar res als expressats carros, i si es

donàs el cas que n'hi hagués qualcun que s'hi resistís, serà multat amb la quantitat de 25 l. i totes les despeses que pugui ocasionar aquest assumpte".

És de suposar, per tant, que a principis de 1814 fos acabada dita construcció.

O. Arbona

1) Cfr. **Bona Pau**, núm. 20, d'octubre de 1954

Seguridad y Limpiezas, S.A.

Gremio de Albañiles, 14

Tifs. 29 50 92 - 29 50 66 - 20 63 11
Pol. Son Castelló 07009 Palma de Mallorca

Curiositats històriques

Vicaris supernumeraris

És ben sabut que altre temps a Montuïri es comptava amb molts de capellans, tant és així que a més dels dos vicaris nomenats en propietat, l'any 1859 hi havia Lluís Miralles i Joan Miralles com a vicaris supernumeraris amb l'obligació de tornar amb els altres en les celebracions de les misses i també en acudir al confessional a les hores assenyalades.

MONTUÏRI ABANS I DESPRÉS DE 1300 - IV

Sobre vendes, donacions i testaments

1248, 18 maig.- Domingo Andreu, major de 14 anys amb consentiment del seu curador, ven a Berenguer, en alou franc, la meitat de l'alqueria Benimacro, terme de Montuèri, que li deixà en testament el seu oncle Joan Malesherbes. Per preu de 1.125 sous. Confronta amb honor de Pere Bar, honor de Burgues de Sabadell, honor de Joan de Caldes, rafal del Temple, garriga i honor de Guillem Font (¹).

1248, 23 octubre.- Dominga, viuda de Bernat de Brugofac absol i defineix Berenguer de Terrafreyta les peticions i demandes que li toquen dels béns per ocasió dels seus esplets durant els quals havia de tenir l'alqueria de fou de Joan de Malesherbes anomenada Beniàcrop, terme de Montuèri, a la porció que dit difunt deixà als seus parents Domingo Andreu i germana Dolça; de la qual alqueria ella i el seu difunt marit prestaven 20 quarteres de forment censals i una cana i mitja d'estam fort (²).

1249, gener.- Pere Balsà en testament es reserva 500 sous reials per la seva ànima, dels quals en destina 5 als frares menors, 10 als predicadors, 10 a Santa Maria de Montuèri, 5 sous a cada església parroquial i cada hospital i 5 sous a Santa Margalida. Fa deixes als seus fills (³).

1249, agost.- Berenguer Serra fa donació entre vius a Pere de Saboreda del dret que li pertany a dos rafals, un anomenat Achur i l'alqueria Benigaug, terme de Montuèri que foren adquirits pel seu pare Pere Serra a Mateu Coll i són tenguts en nom seu (⁴).

1249, 8 juny.- Pere de Bazora nomena procurador Arnau Riera, capellà de Castellig, per defensar els drets de Bartomeu fill de Pere Palau, sobre l'alqueria Novella i rafal Benianim en el terme de Montuèri, o sia la part d'heretat que toca a dit pobil (⁵).

1249, 7 desembre.- Mestre Vicenç, canonge de Mallorca i Pasqual de Montagut arbitres elegits sobre la qüestió que era entre Bernat Piquer i Pere Begur sobre els béns que foren de Berenguer Begur; s'han posat les fites en presència de Ramon Torró, Berenguer de Cunies, Pere Ros, Pere Sag, Ramon Ferrer, Bernat Febrer, Joan de Bonastre i altres perso-

nes. Les fites són posades a l'alqueria Passaran de Bernat Piquer i el rafal de Pere Begur, terme de Montuèri, entre les quals fites s'anomena el camí que va a l'església de Castellig. Tot seguit Pere Bogur absol i defineix a favor de Bernat Piquer el dret que té a l'alqueria Passaran que fou del seu pare Berenguer Begur i ara té dit Piquer per la compra que féu a Sibília mare de dit Bogur i li fou venuda per obligació que li tenien per raó de 1.000 macemutines. Entre els béns s'anomenen 12 bous, una mula, tres sarraïns i dues sarraïnes, 22 porcs, dues someres, 4 ases i 24 quarteres de forment i ordi. Per aquesta definició ha rebut 250 sous reials (⁶).

1250, maig.- Arnau Font, batle major de Mallorca, ven a Arnau Pelegrí el dret del delme reial del blat, ordi i llegum del terme de Montuèri, Lluçmajor i Capocorp per 1.750 quarteres la meitat ordi, meitat forment (⁷).

1250, 15 febrer.- Bernat de Granata, ardiaca, i Jaume de Santa Eugènia, sacristà, estableixen a Pere Ballester fill d'Arnau de Piera un tros de terra a Daalimberg de Clarà anomenat Boeranatxi, terme de Montuèri, a les cavalleries dels homes de Tortosa, confrontant amb l'honor de l'Hospital de Sant Joan, camí de Ciutat. Farà cens d'un besant i entrada de 8 sous (⁸).

1253, 3 desembre.- Maria esposa de Domingo Pays venen a Pere Company fill de Ferrer, en alou franc, el rafal Accarich, terme de Montuèri, porció reial, rafal que fou donat a Gomis Peris fill de dita Maria i Pere Gonsalb. Confronta amb honor de Joan de Caldes, honor de Guillem Avellà, honor de Berant de Cardona, honor de Ramon Costa i Bernat Buadella, honor de dit Joan Caldes que té pel bisbe de Mallorca. Per preu de 3.850 sous reials de València (⁹).

1253, maig.- Berenguer de Tornamira, lloctinent i procurador reial, ven a Garcia de Tortosa els drets reials sobre el vi, lli, cànjom dels termes de Montuèri, Lluçmajor i Castellig per preu de 150 sous reials pagadors en la festa de Sant Miquel. Més li ven els drets sobre els blats per 931 quarteres meitat ordi meitat forment (¹⁰).

1254, juliol.- Berenguer de Tornamira, procurador reial, ven el dret reial sobre

Pere Balsà deixà en testament 10 sous reials a l'església de Montuèri

els blats dels termes de Sineu, Petra, Muntueri, Lluçmajor i Cabocorp per 6.000 sous reials (¹¹).

1256.- Pere de Vic, ciutadà, en testament fa deixes als convents de frares i monges de Ciutat i també als frares de Formentera. Testimoni: Guerau Nebot, clergue de Castellig (¹²).

1256, agost.- Joan de Bages i muller Ramona venen a Berenguer de Cabrianes una jovada de terra que té en alou franc en el terme de Montuèri, porció dels homes de Tarragona, a l'alqueria Albarrag, la qual terra Pere Rossell la donà a Na Belris muller que fou de dit Bages. Per preu de 20 sous reials (¹³).

1256, octubre.- Pere Bauçà, Ramon de Berga i Ramon Payà marmessors testamentaris d'Arnau Pelegrí, absolen i defineixen Na Cerverona viuda d'Arnau Pelegrí, 900 sous reials de València que ha rebuts per la venda d'una alqueria situada en el terme de Montuèri i fou venuda per 4.600 sous a certa persona (¹⁴).

Ramon Rosselló Vaquer

- 1) ARM RP-XIII núm. 88
- 2) ARM RP-XIII núm. 90
- 3) ARM ECR 341 f. 134v
- 4) ARM ECR 341 f. 152
- 5) ARM ECR 341 f. 179
- 6) ARM ECR 341 f. 168v, 169 i 174
- 7) ARM ECR 343 f. 255
- 8) ACM perg. núm. 7.829
- 9) ARM RP-XIII núm. 107
- 10) ARM ECR 342 f. 240
- 11) ARM ECR 342 f. 248
- 12) ARM ECR 344 f. 49
- 13) ARM ECR 344 f. 79
- 14) ARM ECR 344.

LA FOTO DE MITJAN SEGLE

En el jardí de Cas Secretari

En el Jardí de Cas Secretari molts d'horabaixes s'hi reunien les amigues de les filles de don Bartomeu, i ja no diguem dels diumenges, per tal de passar-hi algunes hores entretengudes i comentant les dites del poble. Era l'any 1945. En aquesta ocasió s'hi robaven (dretes, començant per l'esquerra) Margalida Mateu, de Cas Metge Rei, Catalina Verger (de Cas Secretari), Joana de Llorito, Joana Bauzà "Pelut", na Francisca, germana de na Catalina, que seu, i una nina petita que molt bé podria ésser "Carranxa".

Records d'infantesa

Hivern

La tarda d'hivern era freda i obscura; el cel estava cobert de negres niguls, empesos pel vent, que xiulava, despentinant els arbres, agranant les fulles seques; el temps, em feia arribar la humitat als ossos.

La boira espessa, plomosa esborrava les muntanyes i les llunyanies per complet, cobrint d'un espès vel els turons i els pinars de l'horitzó.

Els camps llaurats no verdegien; els arbres sense fulles no semblaven tenir vida.

No se sentia el cant dels ocells, només la veu planyent d'un ca. No puc comprendre què tenen els cans quan udolen, però es-carrufa, gela sentir-

los.

Mentre anava caminant no podia deixar de pensar que l'hivern és trist i dessolat. Me'n penedia de no haver quedat a ca nostra prop del foc. S'hi està molt bé a la calor de la xemeneia sense més llum que les flames!

Una brusquina em banyava la cara. De sobte les gotes es tornaven grosses. Començava a ploure.

Un tro esclatà damunt de la nuvolada. De res servia el paraigua, que el vent me'l prenia. Vaig córrer per dins el camp banyat, llenegadís, fins a arribar al refugi d'una caseta sense porta.

Estava esgotada, sense alè. Plovia

a bimbolles i l'aigua pegava amb força damunt de la teulada. Els trons retrunyien un rera l'altre, com si es provassin quin d'ells podia fer més renou.

Anava ben xopa, amb la roba afebrida a la pell. Els cabells em degotaven damunt el front.

Plugué molt de temps. La nit arribà. Sols els llamps il·luminaven el meu entorn.

El tac-tac d'una gotera es repetia insistent enmig de la caseta.

El fred era intens, però em pesava més encara la por de trobar-me sola i a les fosques.

Catalina Sastre Pericàs

La sobrassada ha tornat blanca

Sobrassada i pebre

Pel que sembla, enguany, els qui han fetes les matances durant el mes de novembre fins a mitjan desembre, la sobrassada, a bastants cases les està tornant blanca.

Això que la sobrassada a les matances particulars torni blanca no es un fet nou. De temps enrera, ja se sentia a dir si a can Pere o a can Pau, o fent referència a les possessions, si a Son Torneï o a Son Dulei la sobrassada les torna blanca i l'han de donar en els cans. Tal fenomen comença als vuit dies d'estar penjades, primer pega a les llangonisses i sobrassades primes amb una aurèola blanca al voltant del budell i a les més gruixudes amb començament de taques o fent clapes més o menys grosses. Si la sobrassada és prima aviat quasi tota torna blanca. Si és gruixuda trobem part blanquinosa i part d'ella que no està tocada. Però si l'enceten, al estar en contacte amb l'aire el blanc s'estén per tota ella.

I quals són les causes? Xerrant amb gent afectada, en general es dona la culpa al pebre, que, o bé és de baixa qualitat o presumptament està adulterat, o el que és el mateix, se li ha extret un conservant natural que està present al pebre vermell i que és el protector de tal anomalia. De tal extracció –segons he sentit comentar– s'obtenia matèria prima per fabricar medicaments.

Per escriure amb més coneixement de causa ho he consultat amb un menescal, el senyor Joan Miralles Bibiloni, i les causes poden ésser varies, el pebre pot influir però no es pot atribuir solament a ell, poden ésser altres els motius o coincidències d'adversitats.

Si és que sigui el pebre caldrà qüestionar la procedència i pensar els pagesos amb el conreu del pebrer de la varietat apte per posar a la sobrassada. Temps passat, si no arreu, bastants pagesos procuraven tenir el pebre que es necessitava per les matances de collita pròpia. A Mallorca pels indrets de Pòrtol, i he sabut que també per Son Mesquida de Felanitx, encara se'n segueix conreant amb finalitat comercial. Quina cosa més típica que de bon veure són les façanes de les cases portolanes decorades d'enfilalls de pebres vermells. Si el pebre

estàs conreat, assecat al tòrrid sol mallorquí, acabat de torrar al forn i molt amb les maneres clàssiques, sense procedir a cap extracció, ni afegir –hi colorants, sortirà un producte natural i de qualitat. De ben segur els qui han emprat pebre portolà tenen les llangonisses i sobrassades penjades a la perxa en procés de curació sense símptoma de clapa blanca.

El mal és que la producció a Mallorca de pebre per barrejar amb a la pasta de sobrassada es curta. Com que a Mallorca no se'n produeix prou per abastar la demanda de les fàbriques d'embotit, carnisseries i particulars ens hem d'abastar de la península no sabent per quin procés s'ha obtingut.

Serà la meteorologia?

Es diu també que és el temps que ho porta, podria ser-ho. Cert és que féu uns dies durant el mes passat de fred, però després augmentaren les temperatures amb dies de boirasses i humitats. I el dia de les matances millor si el temps és sec i fred.

Si el mal ve per aquest cantó vendrà assabentar-se bé de les previsions del temps i escollir la setmana que es pronostiqui una meteorologia freda i seca.

El porc i les presses

Podria ésser també que el causant fos la matèria prima amb el qual es fabriquen les sobrassades; o sigui, el porc.

He pogut comprovar com hi ha gent que presumeix d'haver comprat un lletó d'uns 15 quilos al mes de abril, per devers Pasqua, i al cap de mig any pesa més de 150 quilos. És clar que per obtenir tal pes la seva alimentació ha d'haver estat forçada. Generalment, en un principi se les subministra una bona ració diària de pinso compost fins que l'animal ha pres força, després es mescla aquest amb la farina d'ordi. Al cap d'un cert temps se suprimeix totalment el pinso, passant la seva alimentació a ésser de farina d'ordi i llegums, com són: cigrons, faves, pèsols i altres. També generalment, al porc de matances se li dona figues i figues de moro. Amb aquestes maneres al cap de mig any ja està de bon

pes però encara és un poc jove te 8 ò 9 mesos (6 ò 7 que s'ha tingut més dos que en tenia quant es comprà) i la seva carn és un poc tendre. Tot i així són millors porcs que els procedents de les granges de cria intensiva els quals solament han menjat pinsos composts i equilibrats i al quatre o cinc mesos de naixer ja van a l'escorxador,

Per obtenir un porc matancer de bona qualitat, ara ja hauríem de tenir el porc o porquestrell per fer les matances de l'any que ve, cosa que era costum, en un temps no gaire llunyà, fer-ho així. Aquestes maneres de produir semblant a temps enrera són les que avui en dia s'exigeixen pels porcs negres per estar aquests catalogats amb la DGP - Denominació Geogràfica Protegida - qual animal ha de tenir al manco quinze mesos d'edat.

Les maneres pageses clàssiques són que el porc tengui més d'un any d'edat, la seva alimentació variada, en base de farina d'ordi, llegums, figues i figues de moro així com també verdesques i fruites, però no massa forçada. És així com s'obté una carn de qualitat

Sion Nicolau

NÒMINA VIVA
"SA NOSTRA"

"Confio els meus ingressos i també els meus somnis, a qui m'ofereix confiança."

"SA NOSTRA"
CAIXA DE BALEARS

Montuïri tira-tira

1ª sortida: Serra des Fonoll

A l'esquerra, els participants reposant davant les cases de Son Company. Damunt, un moment de la caminada. I a baix, dinant devora el pou de sa Casa Nova

Com es va poder llegir en els cartells de propaganda repartits per la vila, amb motiu del 700è aniversari de la fundació de Montuïri, s'organitzaran una sèrie de sortides, vuit en total, per conèixer el terme municipal i el poble. Set d'aquestes sortides seran per fora vila i la darrera dins el poble mateix.

El propassat diumenge 24 de gener, es realitzà la primera sortida per la Serra des Fonoll. Hi participarem 32 excursionistes.

En el poblat talaiòtic de Son Fornés, a més de berenar, escoltàrem un resum de les excavacions fetes pels especialistes de la Universitat Autònoma de Barcelona. Poguérem distingir les construccions pròpies de cada un dels tres períodes que manifesten les restes arqueològiques i dins cada període apropar-nos a les de més significat: els dos talaiots, les cinc cases del període talaiòtic avançat, les tres cases del període post-talaiòtic i les dues construïdes durant la romanització de Mallorca.

Continuàrem fins a Son Company on ens deixaren visitar la clastra i adjacents. Allà també se'ns informà d'algunes notícies d'interès cultural respecte de possessions o terrenys que ens sortirien a camí, com Son Miralles, d'on procedeixen algunes pintures barroques que avui adornen la nostra parròquia, o Sabor.

La boira que cobria el terme quan par-

tírem de plaça, s'anà dissipant i des de ben prest poguérem contemplar de manera clara l'atractiu dels nostres camps, que comencen a donar senyals de vida per tot arreu, però especialment en ametlers i sembrats. Per a alguns de nosaltres el terme era novetat total, no l'haviem trepitjat mai en aquells paratges i va esser una experiència positiva i molt gratificant. El camp del nostre terme és molt bell.

Dinàrem a una casa de pagès, cedida generosament per un llorità, a la bifurcació del Pou de Sa Casa Nova. Mentre

dinàvem tinguérem l'agradable sorpresa del batle de Lloret que vingué personalment a saludar-nos i donar-nos la benvinguda en el seu terme. L'Ajuntament de Montuïri, per mitjà del seu municipal, ens envià ensaimades i xampany.

Retornats al terme i per la carretera de Lloret, arribàrem a Montuïri a l'hora convinguda. Total recorregut: 13 quilòmetres.

Vos animam a tots a participar en la pròxima sortida. Sereu benvinguts.

Josep Oliver

L'evolució demogràfica i administrativa en els segles XVIII i XIX

Si, com hem dit en anteriors ocasions, la pesta, sequeres i epidèmies havien minvat la població de Montuïri, és a partir de 1790 quan s'inicia una breu recuperació amb 1749 habitants, encara que el darrer decenni del segle XVIII es va patir una nova recessió, que reduí els efectius poblacionals a 1.674 (1798).

La vila havia estat descrita (1789) pel viatger Jeroni Berard i Solà. Destacà el carrer Major, que era molt poblat i hi havia les cases bones de la vila, que pertanyien a les famílies més antigues del terme.

El 1804, el capità de la milícia urbana de Montuïri era Jeroni Ribera.

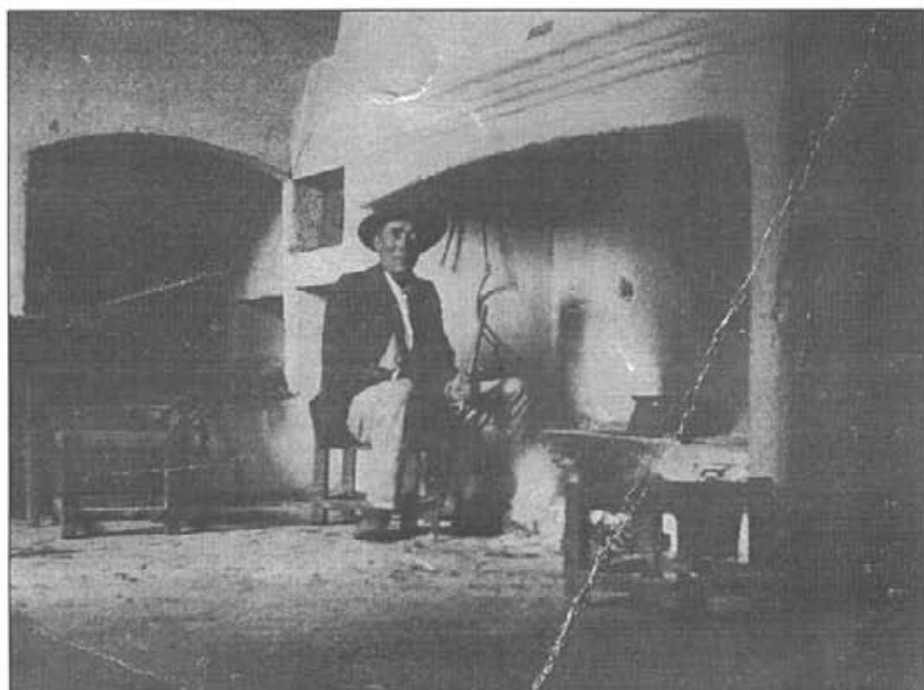
El novembre de 1808 l'Ajuntament pagà dotze lliures pels actes religiosos que se celebraren com a reparació pels ultratges a la religió que havien comès les tropes franceses.

Pel que fa a l'administració, el 1812 l'Ajuntament s'organitzà segons el sistema constitucional, després d'haver estat promulgada (19 de març de 1812) la Constitució de Càdis i proclamada a Montuïri.

Entre 1812 i 1814, fou batle Josep Gallard, però el 1814 fou abolida i se suspengueren les actes i les sessions constitucionals.

L'agost de 1814, es va constituir un nou Ajuntament i fou nomenat batle reial Joan Cerdà.

Durant el trienni constitucional (1820-23) els liberals recuperaren el govern del consistori i tornà esser batle Josep Gallard, però un cop restablert el sistema absolutista (1823), els liberals varen esser destituïts dels seus càrrecs oficials

Un dels servents de Can Ferrando, a finals del segle XIX, assegut davant la xemenaia

i obligats a retre comptes de la seva gestió. El setembre de 1825, es nomenaren els caps i els oficials dels voluntaris realistes, que eren comandats pel capità Pere Francesc Martorell.

A la mort de Ferran VII (1833) i amb la designació d'Isabel II com a successora, es va produir el triomf dels constitucionals, que es varen dividir en dues faccions, una de moderada i l'altra de progressista. Hi començaren a esser constants les tensions polítiques i socials, ja que els montuïrers no estigueren al marge del conflicte carlista, encara que, el 1835, els únics rectors que no varen esser sospitosos d'afavorir la causa carlista foren els d'Alaró, Montuïri i Porreres.

El procés desamortitzador de Mendizábal va suposar la venda en subhasta pública de les possessions de Son Costa (130 quarterades), s'Almudaina (105), Sabor (97), Galiana (62) i es Rafal (53). Montuïri fou el municipi amb major nombre de quarterades venudes i l'Ajuntament va intentar que les finques es parcel·lassin i fossin venudes als pagesos i als jornalers de la vila, però no s'aconseguí.

El 1836, la milícia nacional era integrada per 88 homes. La desamortització duita a terme (1855) pel ministre d'hisenda Pasqual Madoz, afectà els béns

propis de l'Ajuntament i els comunals del puig de Sant Miquel i de sa Comuna, que foren venuts. Durant la primera meitat del segle XIX foren freqüents les sequeres, com les de 1825, 1829 i 1834, que ocasionaren greus pèrdues a l'agricultura.

Al llarg el sexenni revolucionari (1868-74) ocuparen la batllia Gabriel Mateu (1869-71), Gaspar Mas (1871) i Bartomeu Ferrando (1872-75). A partir de la reforma de Cánovas del Castillo (1876), es va produir el torn de partits, entre el conservador i el liberal, i obtenia el control municipal el partit que governava a Madrid. El caciquisme i el favoritisme permeteren a la classe benestant de tenir permanentment el poder municipal.

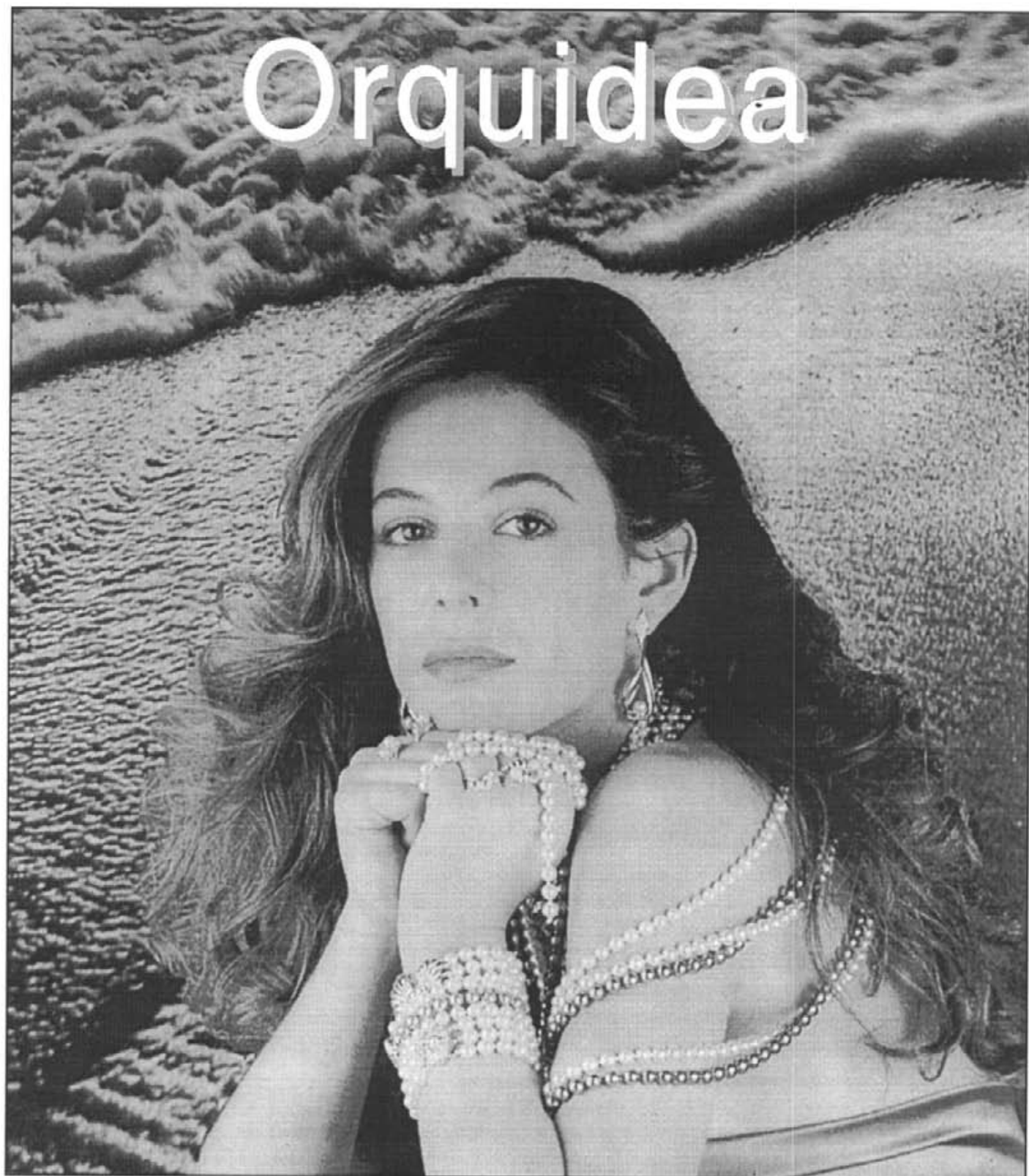
L'evolució demogràfica del segle XIX va estar determinada per un fort creixement durant els primers quaranta anys i passà de 1.685 habitants (1797) a 2.016 (1840). Entre 1860 i 1900 es va produir un augment considerable de població, que passà de 2.108 a 2.786 habitants. Un dels factors d'aquest increment fou que, arran de la crisi de la fil·loxera es produí un moviment migratori de famílies provinents de Porreres i de Felanitx.

Escut de Can Socies, de 1817

Nota.- Una part d'aquest article ha estat extret de la veu Montuïri, de la *Gran Enciclopèdia de Mallorca*, publicada per *Brisas*.

Orquidea

Perlas
Orquidea®

Els "quintos" nascuts el 1930

Abans d'anar a fer el servei militar i en certa manera com a acomiadament, organitzaren un dinar, a la fi del qual es feren aquesta foto. Són (d'esquerra a dreta i de dalt a baix): Tomeu Reus, Sebastià de Son Costa, Rafel "Calusa", Pere "Queló", Ventura Mayol, Baltasar "Bulla", Biel Gallard, Antoni "Roegó", Cinto "Doia", Bernat Pizà, Gaspar "Pellusco" i Rafel "Xorri". →

Poema**Au**

Au que voles tot la nuvolada
arribes restant al fons de mi
donant-me suport, si estic cansada,
i consol quan em sent defallir.

No vull rompre tes blanques ales,
tampoc apartar del teu camí.
Renunciï de contemplar ton vol,
qual astre tens traçat el destí.

Damunt els núvols tens ta posada,
que res deturi ton vol rabent,
que Déu et guïï amb llum ben clara
per a fruit de son encís plaent.

Catalina Sastre Pericàs

Cadira i moix

Fuster i aficionat a la fotografia, Bernat Pizà Miralles "Pizà", va treure aquesta bella estampa. I no sols és singular pel moix que hi ha damunt la cadira, sinó sobretot per aquesta mateixa cadira construïda per ell mateix. Feta de troncs de pi verjos, naturals, sense llevar ni tan sols l'escorça, li dóna un aire especial.

OMEGA

Cindy Crawford's choice

New Constellation

Ω
OMEGA

The sign of excellence

Joyce **Fermin**

Ferreries - II

Es Ferrer Pelut i es Ferrer des Puig Moltó**4.- ES FERRER PELUT****Plaça Vella**

Sebastià Bauzà i Moll, Pelut. Es casà amb na Maria Garau, Sollerica. Aprengué de ferrer a s'Hort des Ca, a Cas Geners. En aquesta casa fabricaven arades amb rodes molt presents per llaurar amb una sola bftia. Els ferrers montuïrers en venien, d'aquestes arades, dutes de Cas Geners. S'establí devers els anys 20.

Entre els mossos tengué el propi fill Tomeu, però aquest deixà la casa paterna i se n'anà a la ciutat de Lleó. Allà es va fer militar mecànic per l'arma d'Aviació.

Però en Sebastià, més que mossos, preferia homes fets, amb coneixement de ferreria com, per exemple, en Toni Xorri, en Ventura Piadós, en Biel Llull, el seu propi germà Joan, el qual, havent començat amb el ferro, preferí, a la llarga, la construcció i es passà a picapedrer. També tengué en Biel Badia el qual, en el servei, conegué una altra sortida professional i acabà de mestre aferredor de l'exèrcit.

A principis de segle el pare del ferrer Pelut, un dia, anant a Ciutat, s'aturaren amb l'amo en Toni de Roqueta i l'amo en Joan Collell en el cafè de Sa Taverneta, el qual estava situat molt prop de Can Tunis. Aleshors el ferrer Pelut encara era un jove que acompanyava el seu pare a Ciutat a vendre. Aquest, allà, li féu aquesta glosa:

L'amo de Sa Taverneta

El ferrer "Pelut", en Sebastià, amb la seva esposa, Maria "Sollerica", al costat d'un canyís de figues seques

Déu vos dó força i salut:
donau beure a n'en Pelut
i a n'en Toni de Roqueta,
i en Collell, que està a la dreta,
que no vol anar eixut.

La ferreria s'extingué amb la mort d'en Sebastià, ocorreguda dia 22 d'agost de 1971.

5.- ES FERRER DES PUIG MOLTÓ.- Carrer Alt

Bartomeu Bauzà Gomila, Rafela.
Aprengué l'ofici a Porreres i a Bunyola, i

obrí la ferreria l'any 1917 a l'aiguavés de davant, de la seva pròpia casa. Generalment tenia un mossos entre els quals recordam en Llorenç d'Algaida. Sempre tengué present que, una vegada ensenyats, s'emancipaven; com, per exemple, en Jaume Gurill, en Gallet i d'altres.

Feia feines de ferrer a cases de nova construcció, a més de les normals de tots els ferrers. Entre aquestes darreres estaven les caldes que ara aprofitarem per recordar un poc. Calda, acció de caldejar o arroentar el ferro, era la forja d'un ferro gros. Com a mínim es necessitaven dues persones que havien d'estar peus sembrats o no picaven el lloc on tocava. El qui girava el ferro, a més de colpejar-lo, donava el compàs dels altres cops, fent sonar un altre cop secundari damunt l'encreuia. Així els cops eren successius, rítmics i sense entrebancs. Després s'inventà el martinet que funcionava amb pedal i que consisteix essencialment en un bloc de ferro o acer muntat a l'extrem d'una palanca o d'un mànec basculant i que s'alça i es deixa caure sobre el metall col·locat a l'enclusa o encreuia.

En Bartomeu estigué en actiu 20 anys i tancà el 1937. Deixà la ferreria i anà a fer de pagès. Com a cosa curiosa direm que la família encara conserva la fornal paterna al mateix lloc on estava ubicada en el seu temps.

Hotel Rural Es Figueral Nou Es Pati de Montuïri

Restaurant

Diligent servei

Amb totes les comoditats

Acurada atenció al client

Servei de noces i banquets

Ctra. Montuïri - Sant Joan, Km. 0'7 • Tel.: 64 67 64 • Montuïri

Sa veu de sa memòria

L'equip de III regional, tres partits i tres victòries al gener

El de I Preferent perd la imbatibilitat de tres mesos dins el Port de Sóller

Aquest mes comencen les jornades de promoció escolar de bàsquet

Ple de novetats registra aquesta secció de l'actual edició. Sis blocs de notícies destaquen en l'actualitat esportiva de Montuïri d'aquest mes: I Preferent, III regional, futbol infantil i bàsquet escolar.

Després de tres mesos sense perdre (18 d'octubre al camp del líder Santa Ponça), l'equip de I Preferent fou derrotat dins el Port de Sóller (el partit es va jugar a Sóller) per 3-2. El resultat d'aquest encontre i l'empat a casa front el Peguera li ha fet escapar l'oportunitat de desbancar el Santa Ponça del primer lloc i ocupar el lideratge de la classificació. Les baixes d'alguns jugadors, especialment la de Gomila, varen ser decisives en dues de les primeres jornades de l'any nou.

En canvi, els qui han iniciat 1999 amb bon peu, han estat els de III regional que han guanyat els tres primers partits: 0-1, a Sineu en un matx ajornat; 0-1 dins el terreny del Cala d'Or que figura en els llocs davanters i 2-1, en Es Revolt contra l'Ariany.

Resultats estranys i més propis d'handbol ha aconseguit els infantils de futbol (no futbol-7 ni futbol-sala, perquè quedí clar) aquest gener. I, si no, observau i analitzau: Cala d'Or, 6 - Montuïri, 7 i Barracar, 4 - Montuïri, 8.

Acabant el bloc de futbol, cal remarcar la pèrdua de la imbatibilitat que sofriren en Es Revolt, el dissabte 11 de gener, els líders benjamí de futbol-7, Petra, i el juvenil de II regional, Cala Millor, davant dels equips montuïrers. Tota una proesa!

Aquest mes de febrer i el proper març entraran en "competició" -això de competició entre cometes perquè no hi ha punts, ni classificacions i sí aprendre i passar gust- els nins i nines de primer, segon, tercer i quart que aprenen bàsquet. Participaran en les trobades d'esport escolar de promoció que es disputaran fins al mes de maig.

De moment jugaran la fase comarcal. Els de primer i segon s'enfrontaran a Petra els dissabtes 20 de març i 24 d'abril. L'equip benjamí (tercer i quart) faran triangulars amb Santa Eugènia, Sineu i Porreres els dies 20 de febrer (a Sineu), 20 de març (a Montuïri) i 17 d'abril (a Santa Eugènia). Més endavant, si ho troben les entrenadores, interveniran en les trobades insulars.

Finalment, l'equip júnior de bàsquet ha començat la II fase de la lliga amb els dos i tres darrers classificats dels tres grups a la I fase. Són Campos, Lucmajor, Selva, Campanet, Santa Mònica, Santa Eugènia i Binissalem. Serà una competició on passaran més gust per la igualtat entre els participants.

El Montuïri de III regional

Selva, 27 - Montuïri, 24

Cadets

Colonya Pollença, 11 - Montuïri, 53
Montuïri, 32 - Udyr, 27

Infantils

Sant Josep, 69 - Montuïri, 38
Bons Aires, 66 - Montuïri, 33

Minibàsquet

Sagrat Cor, 28 - Montuïri, 26
Montuïri, 36 - Campos, 18

BÀSQUET SÈNIOR MASCULÍ

Palma Salut, 70 - Materi.C. Verger, 44

Biel Gomila

RESULTATS DEL MES DE GENER

FUTBOL

I Preferent

La Victòria, 0 - Montuïri, 3
Ferrerol, 2 - Montuïri, 3
Montuïri, 1 - Peguera, 1
Port de Sóller, 3 - Montuïri, 2
Montuïri, 2 - Penya Arraval, 1
Alecúdia, 2 - Montuïri, 3

III regional

Sineu, 0 - Montuïri, 1
Cala d'Or, 0 - Montuïri, 1
Montuïri, 2 - Ariany, 1
Bea Sa Pobla, 2 - Montuïri, 1

Juvenils

Montaura, 3 - Montuïri, 3
Montuïri, 2 - B. Cala Millor, 2

Cadets

Montuïri, 5 - Espanya At, 1
Olímpic, 4 - Montuïri, 1
Montuïri, 0 - Felanitx, 0

Infantils

Cala d'Or, 6 - Montuïri, 7
Montuïri, 0 - Artà, 2
Montuïri, 1 - At. Escolar, 3
Barracar, 4 - Montuïri, 8

Alevins futbol-7

Cas Concos, 5 - Montuïri, 4
Montuïri, 8 - Binissalem, 2
Montuïri, 5 - Montaura, 2

Benjamins futbol-7

Montuïri, 3 - Petra, 0
Xilvar, 4 - Montuïri, 2
Montuïri, 13 - P.B. Llubí, 4
Sineu, 0 - Montuïri, 2

Futbol-7 empreses

Rest. Múnper, 8 - Palerm de Porreres, 2
Restaurant Múnper, 2 - Es Born, 2

BÀSQUET FEMENÍ

Sèniors

Montuïri, 51 - Ses Salines, 20
Armeria F. Santanyí, 67 - Montuïri, 57

Júnior

Es Cantó
RESTAURANT

**BERENARS
MENÚ ECONÒMIC
RESTAURANT A LA CARTA
MENJADOR PRIVAT**

Sales per a
**BATEIGS
COMUNIONS
NOCES
CONVENCIONS
etc. etc.**

*

Carretera Palma - Manacor, Km. 30
Telf. 971 64 40 01 • MONTUÏRI

Salutació del rector solidari

Aprofit l'avinentesa per saludar tota la feligresia de Montuïri i al mateix temps posar-me a la disposició de tothom. Durant el temps d'absència del rector titular seré a la rectoria els dimecres horabaixa, de les 6 a les 9 i els dissabtes de les 7 a les 9. I sempre que m'hàgiu de menester per a serveis religiosos, a Sant Joan, telf. 971 52 60 41.

Miquel Amengual Saurina

Col·lectes extraordinàries

Durant l'any 1998 a la nostra parròquia s'han duit a terme les col·lectes extraordinàries que es detallen tot seguit, l'import de les quals s'ha enviat a l'administració diocesana:

Febrer Camp. contra la fam	120.605
Març Dia del Seminari	62.590
Maig Mallorca Missionera	51.735
Juny Càritas Diocesana	108.475
Octubre DOMUND	93.090
Novbre. Església Diocesana	57.135
Dbre. Càritas Diocesana	103.425
Total	597.055

Baptismes

El diumenge dia 7 de febrer a les 17h. tendrà lloc a la parròquia el baptisme comunitari per a tots aquells que prèviament ho hagin demanat.

Sant Blai

El mateix dia 7 de febrer i per tal de commemorar la festivitat de Sant Blai, en acabar la missa de les 8 del vespre es

procedirà a la benedicció d'aliments.

Campanya contra la fam

El diumenge dia 14 de febrer a les misses es faran col·lectes extraordinàries per col·laborar a la campanya contra la fam. Un motiu per exterioritzar la sensibilitat de tots cap a tantes persones indigents, que no disposen del que necessari per viure.

Quaresma

El dimecres dia 17 de febrer (dimecres de cendra) comença la quaresma. Per tal motiu a la missa de les 20h. d'aquest dia tendrà lloc la imposició de cendra.

Curset prematrimonial

Dia 22 de febrer a les 21h. a la rectoria de Montuïri començarà un curset prematrimonial per a totes les parelles que es preparen per rebre el sagrament del matrimoni. Acabarà dia 1 de març.

Xerrada quaresmal

A la rectoria d'Algaida el dimecres 3 de març a les 21h. el rector solidari Antoni Riutord pronunciarà una xerrada quaresmal orientada als creients.

Carta del rector

Québec, 6 - 1 - 99.

Benvolguts amics: He arribat a Canadà i ja som a lloc per començar la tasca. Demà a les 20h. (2 de la nit a Mallorca) començ el recés de 30 dies en silenci acompanyat d'un sacerdot que em durà la direcció espiritual. Esper que tot anirà bé. M'han rebut molt bé tots els qui ja hi són des del mes de setembre. Hi ha un bon ambient fraternal i tot d'una m'han acollit com si em coneguessin de sempre.

(Després conta que se li extraviaren les maletes a l'avió, però el dia dels reis les va recuperar).

Avui he sortit a passejar. Has de sortir ben acompanyat perquè la temperatura sempre està baix zero (a vegades 9, a vegades, 18, etc.) Fa un bon sol, però no encalenteix. Hi ha un metre de neu per tot. De tant en tant has d'entrar dins els comerços perquè si no quedes glaçat. Serà un hivern dur per a mi. Dins les cases hi ha bona calefacció, massa i tot. Així i tot convé sortir fora, et carrega massa el cap.

Tot això vos ho puc contar amb poc temps. No podré tornar escriure fins al febrer, ja que estaré -com vos he dit- 30 dies de recés espiritual.

Esper que tots estigueu bé. No vos queixeu del fred, que encara no sabeu què és. Rebeu la meua cordial salutació. Prec per vosaltres i desig que pregueu per mi, en aquesta etapa tan important per a la meua vida.

Qui molt vos aprecia,

Nofre Torres

Des d'Hondures

Al poble de Montuïri

Si pel cas tenia dubtes que "Montuïri no era un poble de pas, sinó una passa de poble", ara estic més convençut de tot quan sabia: sou meravellosos. Moltes gràcies per haver reaccionat com ho heu fet! Els pobres vos estan molt agraïts.

Com sabeu, em trob a Nicaragua on l'huracà *Mitch* va destruir el 80% de les infraestructures del país. Pràcticament no ha quedat res dret. La tempesta va durar 5 dies durant els quals no es va aturar de ploure i l'aigua se'n dugué tot quant trobava per davant. Es xifren en 6.000 el morts i 8.300 desapareguts i això que tot Hondures no arriba als 6 milions d'habitants.

Arriben molts ajudes, però hem d'anar alerta que no es facin malbé. L'Església coopera al màxim i anam canalitzant a fi que tot arribi allà on es fa necessari. Tenc confiança que amb

l'ajuda de Déu i de la gent, reconstruirem el país i la reconstrucció serà benèfica per a tots els pobres. Construeixen però no posen fonaments i amb una tempesta d'aquestes quasi tot se'n va. En la reconstrucció ja no es construirà allà on hi ha perill; es faran millors estructures, millors ponts i millors carreteres i els qui sobrevisquem podrem mirar el futur amb més fonament.

Com que ja sé que heu vist moltes fotos com també heu pogut contemplar aquests desastres per la TV, deixau-me acabar agraint de bell nou tot quant heu fet i tengueu la seguretat que els \$ 3.772.78 arribaran als pobres; millor dit, molts ja hi han arribat. Que el Senyor premii la vostra generositat i comptau amb l'oració dels molts agraïts pobres.

Una abraçada montuïrera,
Joan Jaume Amengual

Pluviòmetria

Gener de 1999			
Dia 10	0'2 litres m ²		
" 17	6'0	"	"
" 18	12'9	"	"
" 23	3'5	"	"
" 29	1'4	"	"
" 31	7'4	"	" (neu)
Total	31'4	"	"

Temps passat

10 anys enrera

Febrer de 1989

Comissió del Patrimoni

La Comissió Municipal del Patrimoni presidida per Joan Miralles Julià va prendre seriosament la seva tasca a la reunió celebrada el 19 de febrer de 1989, i s'acordà fer inventari i conservar, fomentar, vigilar, divulgar... tot el que fa referència a Patrimoni. Però... dos mesos després dit president va dimitir.

25 anys enrera

Febrer de 1974

Nou Consistori

Dia 3 de febrer de 1974 prengué possessió el nou Consistori. A partir d'ara estarà format per Gaspar Oliver Barceló, batlle; Joan Miralles Riera, 1er tinent de batlle; Miquel Fiol Company, 2on tinent de batlle; i com a regidors Gabriel Miralles Sampol, Honorat Moll Ribas, Gabriel Mayol Gomila, Jaume Ramonell Aloy, Joan Miralles Gomila, Jaume Mayol Veny i Gabriel Ferrer Sampol.

50 anys enrera

Febrer de 1949

Nou Consistori

A la sessió de dia 6 de febrer de 1949 i a conseqüència de les eleccions de novembre i desembre de 1948 es va constituir el nou Consistori. Continua de batlle Raimundo Arbona Rigo. I foren designats Gabriel Mayol Mayol, 1er tinent de batlle; Gaspar Oliver Barceló, 2on tinent de batlle; Gabriel Mayol Veny, síndic; Bartomeu Rossinyol Cerdà i Miquel Clar Sastre, governació; Mateu Jordà Mateu i Joan Cerdà Miralles, hisenda; Joan Miralles Riera i Miquel Mayol Veny, obres; Mateu Jordà Mateu i Rafel Mayol Felani, Foment.

100 anys enrera

Febrer de 1899

Nou inspector d'alimentació

A la sessió de l'Ajuntament de dia 22 de febrer de 1899 fou destituït del càrrec d'Inspector de queviures i carns Miquel Cerdà i s'acordà nomenar-ne un altre que fos idoni i apte. Es va nomenar el veterinari Joan Miralles, malgrat temps enrera hagués estat destituït.

Apotecaries

7 febrer	St. Joan	21 febrer	Ariany
14 "	Vilafranca	28 "	Montuïri

Repatriats

Els dos nins russos acollits per dues famílies montuïreres, després d'haver passat un mes en el nostre poble, dia 17 de gener passat retornaren al seu país d'origen.

Cuinar en casa

Galletes de raïssons

Ingredients

Mig quilo de raïssons
Mig quilo de sucre
Mig quilo de farina
Canyella
Ralladura de llimona

Elaboració

Es passen dues vegades per la màquina de capolar els raïssons, el sucre i la farina; i quan tot queda ben mesclat s'hi afegeix la canyella i la ralladura de llimona. Es fan les galletes amb la boca d'un tasó i es posen dins una palangana d'es forn, untada, compostes una devora l'altra. S'afiquen dins el forn i s'hi tenen fins que han pres color.

Margarida Garau Garcies

Demografia

Gener de 1999

Naixements

Dia 20.- Antoni Nicolau Miralles, fill de Gabriel i Magdalena

Defuncions

Dia 2.- Margalida Mas Miralles "Salada", viuda de 88 anys.

Dia 4.- Aina Mas Bunyola "Nota", viuda de 93 anys.

Dia 13.- Petra Gomila Mesquida "de Cas Saig", fadrina de 81 anys (monja tancada de les Tereses Descalces).

Dia 19.- Isabel Mas Arbona "Darreta", viuda de 86 anys.

Dia 29.- Miquel Arbona Arbona "Masseno", casat de 64 anys.

Glosa

Al meu nét

"Mador" Toni, s'altre dia
mos digueres per venir,
i aqueixes gloses, padrí,
les te va fer pes camí,
s'horabaixa, quan venia,
que ets anys havies de complir,
es set primers de sa vida.
L'any que ve m'agradaria
per sa "fetxa" d'aquest dia
si estic bé poder-la dir
"vorer-te" amb tanta alegria
amb so germanet, nin o nina,
si Déu vol, podràs tenir.

Amador Font

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

BIGUES - BLOCS - RAJOLES - AÏLLAMENTS
TRANSPORT PROPÍ - PINTURES - XEMENEIES
DISSABTES MATÍ OBERT

Crta. Montuïri - Porreres, Km. 1 - Tlf. 64 66 95

MONTUÏRI

De les beneïdes de Sant Antoni d'enguany cal ressaltar en general l'ordre i serietat. I de les imatges d'aquesta pàgina mereix esmentar la primera, per tractar-se d'un carruatge d'època, mallorquí pur, ben conservat (encara porta la placa de 1926), el qual pertany a la família Rossinyol-Miralles.

Les beneïdes de Sant Antoni, una tradició que perdura

